

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİME 5-6 YAŞLARINDA BAŞLAYAN
ÖĞRENCİLER İLE 3-4 YAŞLARINDA BAŞLAYAN
ÖĞRENCİLERİN ÖZ BAKIM BECERİLERİNİN VELİ
GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ
(UŞAK İLİ ÖRNEĞİ)**

Ayşe ÇETİNKAYA

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN

**Uşak
Haziran, 2012**

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİME 5-6 YAŞLARINDA BAŞLAYAN
ÖĞRENCİLER İLE 3-4 YAŞLARINDA BAŞLAYAN
ÖĞRENCİLERİN ÖZ BAKIM BECERİLERİNİN VELİ
GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ
(UŞAK İLİ ÖRNEĞİ)**

Ayşe ÇETİNKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bölümü

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran, 2012

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME 5-6 YAŞLARINDA BAŞLAYAN ÖĞRENCİLER İLE 3-4 YAŞLARINDA BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERİN ÖZ BAKIM BECERİLERİNİN VELİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ (UŞAK İLİ ÖRNEĞİ)

Ayşe ÇETİNKAYA

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2012
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN

Bu araştırmada, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklar ile 3-4 yaşlarında başlayan çocukların öz bakım becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı veli görüşlerine göre incelenmiştir.

Araştırma 2010-2011 öğretim yılının bahar yarısında Uşak ili Merkezinde ve Eşme ilçesindeki M.E.B.'e bağlı 11 ilköğretim okulunun 5-6 yaş grubu 153 öğrencinin velileri ve Uşak ili 3 resmi ve 4 özel toplam 7 anaokulunun en az 2 yıllık okul öncesi eğitimi alan 5-6 yaş grubu 100 öğrencinin velileri ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin öz bakım beceri düzeylerini belirlemek için “ Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır.

Veri toplama aracı ile elde edilen veriler SPSS 19 paket programına aktarılarak bağımsız örneklem grubu t testi (independent samples t test) ve güvenirlik analizine (cronbach alpha) tabi tutulmuştur.

Araştırma sonucuna göre, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklar ile 3-4 yaşlarında başlayan çocukların yemek yeme, kendini tehlikelerden koruma, tuvalet alışkanlığı, giyinme soyunma, temizlik ve tertip-düzen ile ilgili öz bakım becerilerini kazanma düzeyleri, tertip-düzen hariç okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan çocukların lehine çıkmıştır.

Sonuç olarak, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu, çocukların öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Öz Bakım Becerisi, Okul Öncesi Eğitim Yaşı.

ABSTRACT**THE INVESTIGATION OF THE SELF-CARE CAPABILITIES OF THE STUDENTS WHO HAVE STARTED PRE-SCHOOL EDUCATION AT THE AGE OF 3-4 AND THE STUDENTS WHO HAVE STARTED PRE-SCHOOL EDUCATION AT THE AGE OF 5-6 DEPENDING ON PARENTS' VIEWS
(THE CITY OF UŞAK SAMPLE)**

Ayşe ÇETİNKAYA

Institute of Social Sciences, Uşak University, June 2012

Thesis Advisor: Assit. Prof. Dr. Mustafa YALÇIN

In this research, depending on parents' views, it has been investigated whether or not there is a significant difference in self-care capabilities of the students starting pre-school education at the age of 5-6 and the students starting pre-school education at the age of 3-4

The research has been implemented in 2010-2011 education year spring term, with the parents of 153 students of 5-6 years old at 11 state elementary schools in Uşak city center and Eşme province and with 100 parents of students at 7 state and private schools in Uşak.

In the research "Pre-school Self-care Capability Scale" has been used to determine the level of the self-care capabilities of the students.

The data obtained by data collection has been subjected to independent samples group t test and reliability analysis (cronbach alpha) by transferring to SPSS 19 package programme

According to the results, the level of acquiring the capability of eating food, keeping himself from danger, bathroom using habit, getting dressed, cleaning and system and order is seen to be in favour of the students starting pre-school education at the age of 3-4 with regards to those at the age of 5-6, except from system and order.

As a consequence, it can be said that self-care capabilities of the students starting pre-school education at the age of 3-4 is more developed than those at 5-6 and self-care capabilities of the children is related to their age of starting pre-school education.

Key Words: Pre-school Education, Self-care Capabilities, Pre-school Education Age.

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

Ayşe ÇETİNKAYA' nın “Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Öz Bakım Becerilerinin Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi (Uşak İli Örneği)” başlıklı tezi 08/06/2012 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ**İmza**

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN

Üye : Doç. Dr. Lütfullah TÜRKMEN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Murat BAŞAR

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Musa ÇİFCİ

ÖNSÖZ

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklar ile 3-4 yaşlarında başlayan çocukların öz bakım becerileri incelenmiştir ve elde edilen bulgulara dayanarak görüşler bildirilmiştir.

Araştırmanın uygulanması ve değerlendirilmesinde bir çok kişinin katkısı olmuştur. Ancak öncelikle, araştırmamın her safhasında benden sabrını, anlayışını, bilgisini, desteğini esirgemeyen danışman hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans öğrenimim boyunca bilgilerinden yararlandığım değerli hocalarım Doç. Dr. Lütfullah TÜRKMEN ve Yrd. Doç. Dr. Murat BAŞAR'a sonsuz teşekkür ederim.

Yardımlarından dolayı Arş. Gör. Gökhan DEMİRHAN'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans tezimde kullandığım ölçeği uygulamama imkan veren okul yöneticilerine, öğretmenlere, öğrencilere ve velilerine teşekkür ederim.

Çalışmamın bir çok aşamasında yanımda olan, desteğiyle bana her zaman güven veren sevgili arkadaşım Tuğba ASLAN'a teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca gösterdiğiniz karşılıksız büyük sevginiz, her türlü desteğiniz ve güveniniz sayesinde bu günlere geldim. Canım ailem; annem, babam, ablam ve kardeşim sizlere çok teşekkür ediyorum.

Tanıdığım günden beri beni her zaman destekleyen ve motive eden, sevgisini, sabrını, hoşgörüsünü hiç eksiltmeyen, uzakta olsa bile yanımda olduğunu hep hissettiren sevgili eşim Yasin ÇETİNKAYA'ya çok teşekkür ediyorum. Bu çalışma sana ithaftır...

Ayşe ÇETİNKAYA

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Ayşe ÇETİNKAYA

Doğum Yeri ve Tarihi: MERSİN 15.01.1988

Eğitim Durumu

Yüksek Lisans Öğrenimi: Uşak Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/
Sınıf Öğretmenliği

Lisans Öğrenimi: Dokuz Eylül Üniversitesi / Okul Öncesi Öğretmenliği

İş / İstihdam

Okul Öncesi Öğretmeni

2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı Şehit Alibey İ.Ö.O. Eşme/UŞAK

2010/2011 Eğitim-Öğretim Yılı Kılçıkakören İ.Ö.O. Bozova/ŞANLIURFA

2009/2010 Eğitim-Öğretim Yılı Zübeyde Hanım Anaokulu Güçlükonak/ŞIRNAK

İletişim

e-posta adresi: ayse_zdmr@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	vi
ÖNSÖZ	vii
ÖZGEÇMİŞ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xiii
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI	3
1.2. VARSAYIMLAR	4
1.3. SINIRLILIKLAR	4
1.4. TANIMLAR	4
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	5
2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM	7
2.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları	8
2.1.2. Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri	9
2.1.3. Okul Öncesi Eğitimin Önemi	11
2.1.4. Okul Öncesi Eğitim Kurumları	13
2.1.5. Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi	14
2.1.5.1. Dünyada Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi	14
2.1.5.2. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi ...14	

2.2. OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ VE ÖZ BAKIM BECERİLERİ	16
2.2.1. Psikomotor Gelişim	16
2.2.2. Sosyal- Duygusal Gelişim	16
2.2.3. Dil Gelişimi	17
2.2.4. Bilişsel Gelişim	17
2.2.5. Öz Bakım Becerileri ve Temel Alışkanlıklar	18
2.2.5.1. Yemek Yeme Becerisi	19
2.2.5.2. Tuvalet Becerisi	21
2.2.5.3. Temizlik Becerisi	21
2.2.5.4. Giyinme Becerisi	22
2.2.5.5. Tertip-Düzen Becerisi	23
2.2.5.6. Kendini Tehlikelerden Koruma Becerisi	23
2.2.6. Gelişim Dönemlerine Göre Öz Bakım Becerileri	24
2.3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	25
2.3.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	25
2.3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	26
3.BÖLÜM:YÖNTEM	28
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	28
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	28
3.2.1. Evren	28
3.2.2. Örneklem	28
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	29
3.4. VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI	30
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	30
4.BÖLÜM: BULGULAR	31

5.BÖLÜM: TARTIŞMA VE YORUM	41
5.1. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Yemek Yeme İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamli Bir Farklılık Var mıdır?	41
5.2. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Kazalardan ve Tehlikelerden Korunma İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamli Bir Farklılık Var mıdır?	43
5.3. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Tuvalet Alışkanlığı İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamli Bir Farklılık Var mıdır?	44
5.4. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Giyinme Soyunma İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamli Bir Farklılık Var mıdır?	45
5.5. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Temizlik İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamli Bir Farklılık Var mıdır?	46
5.6. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Tertip Düzen İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamli Bir Farklılık Var mıdır?	47
5.7. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Genel Öz Yeterlilik İle İlgili Becerilerinde Aralarında Anlamli Bir Farklılık Var mıdır?	48
6.BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	49
6.1. SONUÇLAR	49
6.1.1. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Yemek Yeme İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar	49
6.1.2. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Kazalardan ve Tehlikelerden Korunma İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar	50

6.1.3. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Tuvalet Alışkanlığı İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar	51
6.1.4. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Giyinme Soyunma İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar	52
6.1.5. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Temizlik İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar	53
6.1.6. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Tertip Düzen İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar	54
6.1.7. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar	54
6.2. ÖNERİLER	55
6.2.1. Ailelere Yönelik Öneriler	55
6.2.2. Eğitimcilere Yönelik Öneriler	55
6.2.3. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	55
7.BÖLÜM: KAYNAKLAR	56
8.BÖLÜM: EKLER	61
8.1. EK 1: Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği	62
8.2. EK 2: Araştırma İzni	66

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1. Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği Madde Sayıları ve Güvenirlik Analizi.....	29
Tablo 4.1. Öz Bakım Becerileri Boyutlarından Alınan Puanların Okul Öncesi Eğitime Başlama Yaşına Göre Farklılaşmasını Gösteren Bağımsız Örneklem Grubu t Testi Sonuçları.....	31
Tablo 4.2. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Yemek Yeme ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları.....	33
Tablo 4.3. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Kazalardan Ve Tehlikelerden Korunma ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları.....	34
Tablo 4.4. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Tuvalet Alışkanlığı ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları.....	35
Tablo 4.5. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Giyinme Soyunma ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları.....	36
Tablo 4.6. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Temizlik ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları.....	37
Tablo 4.7. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Tertip ve Düzen ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları.....	38
Tablo 4.8. Genel Öz Yeterlilik ve Alt Boyutlardaki Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	39

1.BÖLÜM: GİRİŞ

Okul öncesi dönem olarak adlandırılan 0-6 yaş dönemi çocuğun bedensel ve zihinsel gelişiminin en hızlı olduğu yıllardır. Çocuğun doğduğu günden, temel eğitime başladığı güne kadar olan yılları kapsayan bu dönemde, bedensel, sosyal, duygusal, zihin ve dil gelişimleri büyük ölçüde tamamlanmaktadır. Aynı zamanda bu dönem, kişiliğin şekillendiği ve çocuğun devamlı olarak değiştiği bir dönemdir.

Araştırmalara göre beyin yapısı ve fonksiyonlarının gelişiminin üçte ikilik bölümü 0-4 yaşları arasında tamamlanmaktadır. Günümüzde yaşamın ilk altı yılının önemine değinen araştırmacılar ve bilim insanları bu ilk yılların kişinin gelecekte nasıl bir birey olacağının belirleyicisi oldukları konusunda görüş birliği içerisindedirler.

Çocuk eğitimi ile ilgili görüşler ilk çağlara kadar uzanmaktadır. Sokrates (M.Ö. 470-399), Eflatun (Platon) (M.Ö. 427-47), Aristo'nun (M.Ö. 384-322) çocuk eğitimi üzerine önemli görüşleri vardır. Birçok düşünür ve eğitimci 0-6 yaşın insan hayatındaki önemini çalışmalarıyla ortaya koymuşlardır. Ancak okul öncesi eğitime 20. yüzyılın ikinci yarısına doğru sağlıklı bir duyarlılık gösterilmeye başlanmıştır. Okul öncesi eğitime duyarlılık ilk olarak çocuğun bakımı, sağlığı gibi fiziksel gelişimi ve ihtiyaçları doğrultusunda olmuştur. Tam anlamıyla okulöncesi dönemin duygusal, zihinsel, sosyal olarak tüm gelişim alanlarında kritik bir dönem olduğu 20. yüzyılın sonlarına doğru kabul görmüştür. Bugün okulöncesi eğitim kurumları sadece bakımevleri olarak değil çocuklara etkin yaşam deneyimleri veren eğitim kurumları olarak görülmektedir.

Türkiye'de okulöncesi eğitim ile ilgili önemli gelişmeler 1960 yılından sonra başlamıştır. Cumhuriyetin ilan edildiği 1923 yılından 2012 yılına kadar geçen sürede, okulöncesi eğitimden yararlanan çocuk sayısı, okulöncesi eğitim veren kurumların sayısı ve bu kurumlarda çalışan öğretmen sayısında yıllara göre gittikçe artan bir sayısal gelişme olmuştur.

Ülkemizde okul öncesi eğitimi sayısal olarak yükselten, ilköğretim okullarının bünyesinde yer alan mecburî ilköğretim çağına gelmemiş çocuklar için açılan anasınıflardır. Bu anasınıfları 5-6 yaş çocukların eğitimini kapsamaktadır. Okul öncesi olarak adlandırdığımız dönem ise 0-6 yaş grubunu kapsamaktadır. Bu dönem içerisinde ülkemizde okul öncesi eğitime başlamada 5-6 yaş döneminde yoğunluk görülmektedir. Bu dönem ise okul öncesi eğitimin son basamağıdır.

Her yaş döneminde kazanılması gereken farklı öz bakım becerileri vardır. Çocuğun ilk olarak aile ortamında kazandığı bu beceriler erken yaşta verilecek okul öncesi eğitim ile daha da pekiştirilip geliştirecektir. Ailenin ya da eğitimcinin, çocuğun kendi yapabileceği becerileri onun yerine yapması çocuğun bağımlı bir kişilik yapısına sahip olmasına neden olacaktır. Bu nedenle çocuğa verilecek olan etkili, sistemli, planlı ve programlı bir okul öncesi eğitimi, çocuğun her türlü gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin ilköğretime hazır bulunuşlukları, dil gelişimleri, sosyal gelişimleri, öz bakım gelişimleri ve diğer gelişimleri açısından aralarında farklılık olup olmadığı hakkında çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmaların sonuçları okul öncesi eğitimi alan çocukların lehinedir. Okul öncesi eğitim kademelerine devam eden öğrenciler arasında böyle bir karşılaştırmanın yapılmaması ve okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlamak ile daha erken yaşta başlamanın, öz bakım becerilerinin gelişimietkileyip etkilemediği yönünde bir çalışmanın daha önceki yıllarda yapılmamasından dolayı böyle bir araştırma isteği ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarına 5-6 yaşlarında başlayanlar ile 3-4 yaşlarında başlayanların öz bakım becerileri incelenmiştir. Araştırmada çocukların bazı öz bakım becerileri ile ilgili olan; yemek yeme, kendini tehlikelerden koruma, tuvalet alışkanlığı, giyinme-soyunma, temizlik ve tertip düzen ile ilgili davranışları kazanmalarında okul öncesi eğitime 5-6 yaşların da başlayanlar ile daha erken yaşta başlayanların öz bakım becerileri incelenmiştir.

1.1.ARAŞTIRMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI

Araştırmanın amacı; okul öncesi eğitime erken yaşta başlayan öğrenciler ile 5-6 yaşlarında başlayan ilköğretim anasınıfı öğrencilerinin, öz bakım becerilerinin gelişimi açısından aralarında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını veli görüşlerine göre araştırmaktır.

Bu amaç doğrultusunda öz bakım becerilerinin içinde yer alan aşağıdaki beceriler ile ilgili sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin yemek yeme ile ilgili öz bakım becerilerinde aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım becerilerinde aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım becerilerinde aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım becerilerinde aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım becerilerinde aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tertip-düzen ile ilgili öz bakım becerilerinde aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2.VARSAYIMLAR

Velilerin anketlerde yer alan sorulara samimi cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.3.SINIRLILIKLAR

1. Araştırma Uşak ili Merkezinde ve Eşme ilçesindeki M.E.B.'e bağlı 11 ilköğretim okulunun 5-6 yaş grubu öğrencileri ve Uşak ili 3 resmi ve 4 özel toplam 7 anaokulunun okul öncesi eğitimine 3-4 yaşında başlayıp 5-6 yaşında olan öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırma, normal gelişim gösteren çocuklarla sınırlıdır.

1.4. TANIMLAR

Okul Öncesi Eğitim:0-6 yaş grubundaki çocukların gelişim özelliklerine uygun zengin uyarıcı çevre imkanları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen, kendini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan temel eğitim bütünlüğü içerisinde yer alan eğitim sistemidir (Başal. 2005).

Anaokulu: 36 – 72 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumudur.

Anasınıfı: 60 – 72 ay çocuklarının eğitimi amacıyla örgün eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıf olarak tanımlanabilir. (36 – 72 Aylık Çocuklar için Eğitim Programı ve Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, 2004).

Öz Bakım Becerileri: Bireyin kendisi ile ilgili ihtiyaçlarını (yemek yeme, tuvalet ihtiyacı, kişisel bakım, güvenliğini sağlama vb.) yine kendisinin yapabilmesi yeteneğidir (Oktay, 2004).

1.5.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

0-6 yaş döneminde çocuklar bedensel, zihinsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimi açısından oldukça hızlı bir gelişim göstermektedirler. Okul öncesi eğitim kurumları ise çocukların bu gelişimlerine katkı sağlayarak onları ilköğretime ve hayata hazırlamaktadır.

Okul öncesi eğitim 0-6 yaş arası dönemi kapsamaktadır. Bu nedenle okul öncesi eğitimi sadece 5-6 yaş dönemi ile sınırlamak doğru değildir. Bu dönem okul öncesi eğitimin son basamağıdır. Öğrenmenin doğumla başladığı göz önünde tutulursa 5-6 yaşın bile bazı temel bilgi ve becerilerin kazanılması için geç olduğu düşünülebilir.

Okul öncesi eğitim sadece ilköğretime hazırlık değildir. Bu yanıştan hareketle bir çok aile çocuğunu sadece anasınıfına 5-6yaştta göndererek okul öncesi eğitim sürecini tamamlayacaklarını düşünmektedir. Ancak okul öncesi eğitim bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak 2-3 yaşları itibari ile başlar. İlk 2-3 yıl içinde çocuk, ilk olarak anne ve babasından alabileceğini alır ve kendisine tanınan fırsatlar ölçüsünde belirli bir psiko-sosyal olgunluğa erişir. Ancak bu gelişimi sadece aile ortamı ile sınırlandırmanın çocuğun gelişimi açısından yetersiz olduğu yapılan araştırmalarda da görülmektedir. Nitelikli bir okul öncesi eğitiminin 2-3 yaşlarından itibaren tüm gelişim alanlarının gelişimine önemli katkısı vardır.

Her gelişim döneminde kazanılması gereken becerilerin farklı olduğu ve bu becerilerin birbirini tamamlayarak geliştiğı göz önünde bulundurulduğunda ve okul öncesi dönemin insan hayatının kritik dönemi olduğu düşünüldüğünde bu dönem içinde verilecek eğitimin başlama yaşının da ne kadar önemli olduğu anlaşılacaktır.

Çocuğun 3-6 yaş arasında kazanması gereken öz bakım becerilerini bir yetişkine gereksinim duymadan ya da yetişkin yönergesi olmaksızın gerçekleştirmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü kazandığı bu beceriler diğer gelişim alanlarını da etkileyecek ve bu becerileri hayatı boyunca kullanacaktır. Bu nedenle çocukların öz bakım becerilerini sistemli ve doğru bir şekilde aile işbirliğı ile okul öncesi eğitimi olarak öğrenmesi faydalı olacaktır.

Türkiye’ de okul öncesi dönemde öz bakım becerileri ile ilgili yapılan araştırmaların oldukça az olduğu görölmektedir.

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan çocuklar ve daha erken yaşlarda başlayan çocukların öz bakım becerilerindeki gelişimi inceleyen bu araştırma sonucunda elde edilecek verilerin, Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili kurumlarının oluşturacakları yeni projelere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma konusu ile ilgili yapılacak olan diğer araştırmalara kaynak olması düşünölerek araştırmacılara yol göstermesi umulmaktadır.

2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, okul öncesi eğitimin amaçları, ilkeleri ve hedefleri, okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi, ilgili araştırmalar ve okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve öz bakım becerileri yer almaktadır.

2.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

1739 Sayılı Türk Milli Eğitim Temel Kanunu okul öncesi eğitimi, kapsam olarak, 19.Madde’de şöyle tanımlanmaktadır: “Okul öncesi eğitimi, mecburi ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Bu eğitim isteğe bağlıdır”.

Okul öncesi eğitim, 0-72 ay grubundaki çocuğun bireysel özelliklerine uygun olarak;

- *Tüm gelişimlerini, toplumsal kültürel değerleri uzantısında yönlendiren,*
- *Duyguların gelişimini ve algılama kapasitesini artırarak akıl yürütme sürecinde çocuğa yardımcı olan ve onun yaratıcılığını pekiştiren,*
- *Onların; ulusal, manevi, ahlaki, kültürel ve insani değerlere bağlılıklarını geliştiren,*
- *Kendini ifade etmesine, öz denetimlerini sağlayabilmesine ve bağımsızlıklarını kazanmasına imkan tanıyan sistemli bir eğitim sürecidir.*

(<http://ooegm.meb.gov.tr>).

“Erken Çocukluk Eğitimi” olarak da adlandırılan okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan, ilköğretime başladığı güne kadar geçirdiği 0-6 yaşları kapsamına alan ve çocukların tüm gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda gerçekleştirmeye çalışan, duyguların gelişimini ve algılama gücünü arttırarak akıl yürütme sürecinde çocuklara yardımcı olan ve yaratıcılığını geliştiren; çocukların milli, manevi, ahlaki, kültürel ve insani değerlere bağlılığını sağlayan; kendini ifade etmesine, öz denetimlerini sağlayabilmesine ve bağımsızlık kazanmasına olanak sağlayan, sistemli bir eğitim sürecidir (Yılmaz, 2003; OÖEGM, 2006).

Okul öncesi eğitim;

1-Doğumdan zorunlu eğitim yaşına kadar çocukların gelişim özellikleri,bireysel farklılıklar ve yetenekleri göz önünde bulundurularak onların bedensel,duygusal ve toplumsal gelişmelerine katkı sağlamak amacıyla aileler ve bazı kurumlar tarafından uygulanan eğittir.

2-Okul öncesi çağında bulunan küçük çocuklara özellikle yuvalarda,anaokullarında ya da anasınıflarında bireysel anlıkların gelişmesi, toplumsal alışkanlıklar kazanmalar ve problem çözme becerilerini artırmaları için verileneğittir (Oğuzkan, 1981; akt: Başal, 2005).

Okul öncesi eğitim, 0-6 yaş dönemini kapsayan ve çocuğun fiziksel zihinsel,sosyal, duygusal, dil, psikomotor, öz bakım gelişmelerini planlı ve sistemli bir şekilde destekleyen bir eğittir. Bu eğitim içinde gerçekleştirilen bütün eğitimsel etkinlikler yer almaktadır. (Aydın ve Aydın, 1999).

Oğuzkan ve Oral'a (1983) göre; okul öncesi eğitim, doğumdan ilköğretime kadar çocukluk yıllarını içine alan ve çocukların bireysel özelliklerine uygun zengin uyarıcı ve çevre olanakları sağlayan, onların tüm gelişmelerini toplumun özellikleri ve kültürel değerleri doğrultusunda, en iyi biçimde yönlendiren bir eğittir.

2.1.1.Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Okul Öncesi Eğitiminin amaç ve görevlerini 20. Madde'de şöyle belirtmiştir;

Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. *Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;*
2. *Onları ilköğretime hazırlamak;*
3. *Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak;*
4. *Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.*

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre Okul Öncesi Eğitimin Amaçları:

Madde 6- Okul öncesi eğitimin amaçları, Türk Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

a) *Çocukların; Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile ve insan sevgisini benimseyen, millî ve manevi değerlere bağlı, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, dürüst, ilkeli, çağdaş düşünceli, hak ve sorumluluklarını bilen, saygılı ve kültürel çeşitlilik içinde hoşgörülü bireyler olarak yetişmelerine temel hazırlamak amacıyla çaba göstermek,*

b) *Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,*

c) *Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak,*

d) *Çocuklara sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi davranışları kazandırmak,*

e) *Çocuklara hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışlarını kazandırmak,*

f) *Çocukları ilköğretime hazırlamaktır(MEB, 2006).*

Okul öncesi eğitimin temel amacı; çocuğun ilköğretime başlamadan öncetüm gelişim alanlarının bir bütün olarak gelişmesi için uygun bir ortamda uygun bir eğitimin verilmesidir. Gelişmenin çok hızlı olduğu bu dönemde, okul öncesi kurumlar; yaşlarına ve düzeylerine uygun bazı yaşantılar, deneyimler kazandırmak yolu ile çocukların gelişmesine yardımcı olmaktadır (Başal, 2005).

2.1.2.Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri:

Madde 7-Okul öncesi eğitimde:

a) *Çocukların bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal, kültürel, dil ve hareket gibi çok yönlü gelişmelerini destekleyecek eğitim ortamı hazırlanır.*

b) *Eğitim etkinlikleri düzenlenirken; çocukların yaşları, gelişim özellikleri, öğrenme hızları, ilgileri, gereksinimleri ile okulun ve çevrenin imkânları dikkate alınır.*

c) Çocukların; beslenme, uyku, öz bakım becerileri, doğru ve sağlıklı temel alışkanlıklar kazanmalarının yanında doğa sevgisiyle çevreye duyarlı olmaları da sağlanır.

d) Eğitim etkinlikleri; çocukların, sevgi, saygı, iş birliği, katılımcılık, sorumluluk, yardımlaşma ve paylaşma duygularını geliştirici nitelikte olur.

e) Eğitim, sevgi ve şefkat anlayışı içinde yürütülür. Çocuklara eşit davranılır ve bireysel özellikler gözönünde bulundurulur. Çocukların öz güvenlerini kazanmaları için ceza, baskı uygulanmaz ve kısıtlamalara yer verilmez.

f) Eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesinde belirlenen hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı tespit edilir. Plânlama yapılırken bu sonuçlar dikkate alınır.

g) Çocukların kendilerini ifade ederken; Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarına öncelikle önem verilir.

h) Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı hazırlanması için çaba gösterilir.

ı) Oyun, çocuklar için en uygun öğrenme yöntemi olarak uygulanır.

j) Eğitim programı hazırlanırken ailelerin ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınır, ailenin eğitime etkin katılımı sağlanır.

k) Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilir(MEB, 2006).

2.1.3. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarının önemi hemen herkes tarafından kabul edilmektedir. Ancak, okul öncesi eğitim kurumlarının işlevini, çalışan annelerin çocuklarını bıraktıkları bir çeşit bakım kurumu gibi değerlendirerek açıklamak doğru değildir. Okul öncesi eğitiminin yaygınlaşmadan önceki döneminde çoğunlukla çalışan annelerin çocuklarının aldıkları bu eğitimi artık tüm çocuklar gelecekteki eğitim yaşantılarının ilk basamağında okul öncesi eğitim kurumlarından geçmelidirler (Yörükoğlu, 1992).

Yeni doğan bir çocuğun beden, ruh ve zihinsel açıdan en hızlı gelişme gösterdikleri dönem 0-6 yaş dönemidir. Bu sebeple bu yaş çocuklarının eğitsel ve bilimsel nitelikte bir mekân içinde, yetenekli, uzman öğretmen, yönetici, denetici, bakıcıların denetim ve gözetiminde, etkili ve sistemli plan ve programlar uygulayarak barınma, korunma, yetiştirme, gelişme ve olgunlaşmalarını sağlamak ve ilköğretime hazırlamak gerekmektedir (Tos, 2001).

Her çocuğun sağlıklı beden, zihin ve ruh sağlığına sahip olacak bir biçimde yetiştirilmeye, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda en üst düzeye kadar ilerlemeye hakkı vardır. Bu eğitim dönemi tesadüflere bırakılmayacak kadar ciddi, bilimsel ve sistematik bir organizasyon ile yönlendirilmesi gereken dönemdir ve tüm eğitim sistemini en önemli basamağıdır (Yılmaz, 2003).

Erken çocukluk döneminde çocuğa gösterilen sevgi ve güvenle birlikte verilen zihinsel uyarılar, onun çok yönlü gelişimine temel oluşturur. Bloom'a göre insan yaşamının ilk dört yılı zihinsel gelişimin en kritik dönemi olup insan zekasının %50'si 0-4 yaş arasında, %30'u 4-8 yaş arasında, %20'si 8-17 yaşları arasında gelişmektedir. Bloom ilk dört yılı içinde yer alan eğitimsel uyarıların çok önemli olduğunu ve zihinsel gelişimi sağladığını ileri sürmüştür (Bloom, 1964: akt., Fidan ve Erden, 1993).

Yaşamın ilk yılları çocuğun gelişimi ve eğitimi açısından oldukça önemlidir. Temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanıldığı bu dönem eğitim açısından tesadüflere bırakılmayacak kadar önemlidir. Bu nedenle okul öncesi dönemdeki eğitim, bilimsel ve sistematik bir şekilde yürütülmelidir. Okul öncesi yıllarda çocuklar, yakın çevrelerine karşı çok duyarlıdır ve hareketli, meraklı, araştırmacıdır.

Hayalleri çok güçlüdür. Günlük yaşamda karşılaştıkları olayların nedenleri ve sonuçları arasında ilişkiyi anlamak için sürekli soru sorarlar (Küçükturan,2003).

Yirminci yüzyılın eğitim anlayışına önemli katkı sunan eğitim bilimci Bloom, insan yaşamının ilk dört yılının zihinsel gelişmenin en kritik dönemi olduğunu ve eğitimsel uyarıların ve çevresel uyarıcıların çok önemli olduğunu, çocukların 18 yaşına kadar gösterdikleri okul başarısının %33'ünün 0-6 yaş arasındaki kazanımlarla açıklanabildiğini ileri sürmektedir (Turan, 2004).

Çocuğun okul öncesi eğitimine en az beslenmesi veya sağlığı kadar önem verilmeye başlanması, 20. yüzyılın uygar toplumlarının eğitime ne kadar önem verdiklerini göstermektedir. Okul öncesi dönemin önemi, eski çağlardan beri çeşitli toplumlarda üzerinde durulmuş olan bir konu olmakla birlikte, belirli bir uygarlık düzeyine ulaşmış toplumlarda bu denli yaygın bir biçimde kabul görmesi 20. yüzyılda başlamıştır. (Oktay, 2004).

2.1.4.Okul Öncesi Eğitim Kurumları

Okul öncesi eğitim kurumları, çocuğun içinde yaşadığı toplumsal çevrenin temel kavram ve alışkanlıklarını kazandırma, temel ilişkilerini düzenleme ve deneyimlerini zenginleştirme açısından önem kazanmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları, bir yandan okul öncesi çağındaki çocukların ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için ev dışında eğitim imkânları hazırlarken, diğer yandan anne-babaların ihtiyaçlarını ve taleplerini karşılamak amacına da yöneliktir. Bu nedenle; okul öncesi eğitim kurumları, “çocuğun daha iyi bir bakım görmesi için olduğu kadar, daha zengin bir çevrede mevcut zekâ potansiyeli ve öğrenme yeteneğinin geliştirilmesi açısından da önemlidir” (Oktay, 1993).

Okul öncesi eğitim kurumları kapsamında hizmet veren kuruluşlar için kullanılan kavramlar genel olarak şu şekilde tanımlanabilir:

1. Anaokulu: 36-72 aylık çocukların eğitimleri amacıyla açılan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okul öncesi eğitim kurumudur.

2. Anasınıfı: 48-72 aylık çocukların eğitimleri amacıyla ilköğretim okullarının bünyesinde açılan okul öncesi eğitim kurumudur.

3. Uygulama Sınıfı: 36-42 aylık çocukların eğitimleri amacıyla açılan, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı diğer öğretim kurumlarının bünyesindeki okul öncesi eğitim kurumudur.

4. Özel Türk Anaokulu: 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’na göre açılan 36- 72 aylık çocuklara eğitim veren okul öncesi eğitim kurumudur.

5. Özel Yabancı Anaokulu: 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’na göre yabancı uyruklular tarafından açılan 36-72 aylık çocuklara eğitim veren okul öncesi eğitim kurumudur.

6. Özel Azınlık Anaokulu: 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’na göre açılan, azınlık vatandaşlarının 36-72 aylık çocuklarına okul öncesi eğitim veren kurumdur. (M.E.B. “Okul Öncesi Eğitimi Komisyon Raporu”, 1993)

2.1.5.Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi

2.1.5.1. Dünyada Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Çocuk gelişimi ile ilgili görüşler milattan öncelere kadar dayanmaktadır. Plato,“Republic” adlı eserinde erken yaştaki eğitimin önemi üzerinde durmuştur.Seneca,zihinsel eğitime erken yaşlarda başlamanın yararlı olacağı fikrini savunmuştur.M.F.Quintilianus, okul öncesi eğitimde oyunun önemine değinmiştir.(Dere ve Poyraz, 2001).

Alman eğitimci FreidrichFroebelokul öncesi eğitimin gerekliliğini savunarak 3-6 yaş çocukları için 1816 yılında “Kindergarten” (Çocuk Bahçesi) adlı ilk anaokulunu açmıştır.Froebelgelişimin bir süreç olduğunu ve tüm gelişim dönemlerinin birbiri ile ilişkili olduğunu bir sonraki gelişim döneminin sağlıklı olmasının önceki gelişim dönemine bağlı olduğunu söylemiştir. Bireysel farklılıkların olduğunu ve çocuk eğitiminde oyunun en önemli eğitim vasıtası olduğunu söylemiştir (Dere ve Poyraz, 2001).

20. yy başlangıcında İtalyan Dr. Maria Montessori (1869-1952) küçük çocukların eğitim ve öğretim işlerinde yenilikler ileri sürmüştür. 3-7 yaşları arasında planlı ve sistemli bir çalışmanın gerekli olduğunu göstermiş ve modern anaokullarının kurucusu olmuştur. Roma’da açtığı “çocukevi”nde çocuklara, önceden hazırlanmış bir çevrede, kendi seçeceği sorumluluklar doğrultusunda, davranış ve çalışma özgürlüğü tanımıştır (Ensari, 1997).

2.1.5.2. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı’da kurumsal okulöncesi eğitimin ilk uygulaması olarak, padişah Fatih Sultan Mehmetzamanında vakıflara bağlı olarak kurulan “SıbyanMektepleri” gösterilebilir. Sıbyanmekteplerinde, 5-6yaş çocuklarına yazı yazma, Kur’an okuma, dua okuma gibi eğitimler verilmekteydi. Ancak o devirde dini bilgileri esas alan bu eğitimin Cumhuriyet sonrası uygulanan okulöncesi eğitiminden farklı olduğu görülmektedir (Gönen, 1990; Bilir ve ark., 1998; Akyüz,1996).II. Meşrutiyet döneminden önce bazı illerde özel ana mektepleri, Balkan savaşlarısona erdikten sonra ise resmi ana mektepleri açılmıştır (Akyüz, 1996).1913’te yürürlüğe giren geçici ilköğretim kanunu ile anaokullarıülke çapında yaygınlaştırmaya başlatılmıştır. 1915’te çıkarılan ana mektepleri nizamnamesi ile ise ilk kez okul öncesi eğitim ilkokuldan ayrılmıştır (Oktay, 2004).

Türkiye’de okulöncesi eğitim ile ilgili önemli gelişmeler 1960 yılından sonra dikkati çekmektedir. Okul öncesi eğitimde istenilen seviyeye ulaşılamamış olmakla birlikte, çocuğun korunmasını ve halkın eğitiminizorunlu kılan 1961 Anayasasını takip eden devrede, okulöncesi eğitimi konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış, konu çeşitli beş yıllık kalkınma planlarında ele alınmış, fakat istenilen hedeflere tam olarak ulaşılamamıştır (Öz, 1983;Gönen,1990).

1977 yılında ise İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde bir “Okul Öncesi Şubesi” kurulmuştur. 1980 yılından itibaren ise, anaokulları ve anasınıfları açısından genelde bir artış gözlenmiştir. Ülkemizde, okulöncesi eğitim için hizmet veren kurumlar bir süre Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının denetimi altında olmuştur. Bu kurumlar; ilkokula bağlı olarak açılan hazırlık sınıfları, resmi bağımsız anaokulları, özel kişi ve kuruluşlar tarafından açılan özel anaokulları, kız meslek liseleri, kız teknik yüksek öğretmen okulları ve üniversitelerin çocuk gelişimi ve eğitimi bölümlerine bağlı olarak açılan uygulama anaokulları, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından açılan ve 0–6 yaş arasında korunmaya muhtaç çocukların bakım ve eğitimi üstlenen çocuk bakım yurtları, Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve benzeri sosyal yardım kurumlarının açtıkları yatılı ve gündüzlü bakım evi ve yuvalar ile kamu ve özel işyerlerinin kendi personelinin çocukları için açmış olduğu kreş ve yuvalardır (Oktay, 1983; Gönen, 1990).

Türkiye’de okul öncesi eğitim çalışmalarının daha sistemli bir şekilde gerçekleştirilmesi ve okul öncesi eğitime toplumda giderek artan ihtiyaca cevap verebilmesi için 1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bir Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü Kurulmuştur (Oktay, 2004).

2.2. OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ VE ÖZ BAKIM BECERİLERİ

Doğumdan itibaren çocuğun fiziksel, sosyal-duygusal, dil, zihinsel gelişim aşamalarının ve öz bakım becerilerinin gelişimi önem kazanmaktadır. Gelişim bir bütündür ve alanları birbirleri ile etkileşim içindedir. Çocuğun bir gelişim alanındaki değişimler ve gelişmeler diğer gelişim alanlarını olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların sosyal bir ortamda tüm gelişim alanlarını desteklemek hedeflenmektedir (Myers, 1990).

2.2.1. Psikomotor Gelişim

Psikomotor gelişim alanı çocuğun baş, gövde, kollar, bacakları içeren büyük kas ve eller, dil ve dudakları içeren küçük kas yapısındaki organik ve biyolojik gelişmeyi inceleyen alandır. Psikomotor gelişim aynı zamanda zihin-kas koordinasyonuna dayalı davranışların gelişimidir. Psikomotor gelişim sürecinde çocuğun vücudunu kontrol altına alma becerisi artar. Çocuğun hareket ihtiyacını karşılayabilmek için psikomotor etkinlik olanakları sağlanmalıdır. Bunlar koşma, sıçrama, uzanma, çekme, atlama, vurma, itme, takla atma gibi büyük kas becerilerini arttırıcı etkinlikler ve sıkma, bağlama, çizim yapma, parmaklarıyla yumuşak nesnelere şekil verme gibi küçük kas becerilerinin gelişimini destekleyen etkinliklerdir.

2.2.2. Sosyal- Duygusal Gelişim

Yavuzer (1979), sosyal gelişmeyi, bireyin grup yaşamının baskı ve zorluklarına karşı duyarlı olması, grubunda ya da kendi, toplumundaki diğer kişilerle etkileşim içinde olması, onlara uyum sağlayabilmesi şeklinde tanımlamıştır.

Başaran'a (1982) göre, çocuğun okul öncesi dönemde yerleşen temel kişilik özellikleri, okul çağında ve sonraki yıllarda edinilen çevre tarafından kolay kolay değiştirilememektedir. Ancak eğitimle, bazı kişilik özelliklerinin zayıflatılması ya da güçlendirilmesi, beğenilmeyen kişilik özelliklerinin başka özelliklerle sıvanması söz konusu olabilmektedir.

Sosyal gelişme ömür boyu devam eden bir süreç olup okul öncesi eğitim kurumlarında da paylaşma, işbirliği yapma, arkadaşlarıyla birlikte oynama gibi etkinliklerin sosyal gelişme etkisinin olduğu görülmektedir (Erden ve Akman, 1997).

Duygu ve heyecanlar bireyden bireye farklılık göstermektedir. Fiziksel olarak da ölçülebilen bu durumlar, başkaları tarafından gözlenebilen davranış ifadelerini içerirler. Doğumdan sonraki haftalarda, çocuğun duygusal yaşamında belirgin farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Çocuğun çevresindeki insanların yüzlerini seçerek dikkat etmesi, bazılarına ilgi göstermemesi, ondaki duygusal ifadenin ilk belirtileri sayılabilir (Yavuzer, 1984).

Okul öncesi eğitim; çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Yaşamın ilk yıllarında gelişmenin ve öğrenmenin çok hızlı olması ve edinilen deneyimlerin daha sonraki öğrenmeleri etkilemesi okul öncesi yılların en iyi biçimde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Yapılan bilimsel araştırmalar, insan yaşamının bu ilk yıllarının bireysel ve toplumsal açıdan çok önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Dinç, 2002).

2.2.3.Dil Gelişimi

5-6 yaşta çocuğun dil kullanma becerisi ve sosyal etkileşimi yetişkinlere benzer haldedir. Üretilen sözcük sayısı 2000 kadardır. Karşılıklı konuşmalarda konuşmanın durumuna göre duraklama ve konuşma hızında azalma olabilmektedir (Kurtuluş, 1999).

2.2.4.Bilişsel Gelişim

Bilişsel gelişim alanı bebeklikten yetişkinliğe kadar bireyin dünyayı anlama yollarının etkili hale gelmesi sürecidir. Genel olarak öğrenmeyi ve anlamayı içeren zihinsel faaliyetler anlamına gelir. Bilişsel gelişim; iç ve dış dünyadan edinilen bilgilerin yorumlanması, organize edilmesi ve yeniden bulunması, algılanan bilginin yeniden depolanması, bilginin belirli bir anlam çıkarma amacıyla kullanılması, bilginin çözümlerinin nitelikçe değerlendirilmesi, bilginin iki ya da daha fazla kısımları arasındaki yeni ilişkilerin tanımlanması süreçlerini kapsamaktadır (Yavuzer, 1997).

2.2.5.Öz Bakım Becerileri ve Temel Alışkanlıklar

Oktay'a (2004), göre öz bakım becerileri,bireyin kendisi ile ilgili olan günlük ihtiyaçlarını (yemek yeme, tuvalet ihtiyacı, kişisel bakım, güvenliğini sağlama vb.) yine kendisinin yapabilmesi yeteneğidir.

Özen'e (2001) göre, alışkanlıkların kazanılmasına temel oluşturan davranışlar doğum ile başlar. Okul öncesi ve okul döneminde pekişmeye devam eder. Alışkanlıkların kazanılmasında ilk temel etkiler, annenin çocuğun beslenme, temizlik ve sevgi gereksinimlerini karşılarken gösterdiği kararlılık, düzen ve duyarlılıktır. Çocuğun bu ilk dönemde aldığı izler olumlu ise daha sonra kalıcı ve gerçek alışkanlıkların kazanılması kolaylıkla gerçekleşebilir. Bireylerin kazandıkları ilk alışkanlıklar topluma uyum açısından önemlidir.

Aydın'a (2005) göre, yaşamın ilk altı yılını kapsayan okul öncesi dönemi, insanın gelişiminin en hızlı ve kapsamlı olduğu bir dönemdir. Doğumdan itibaren başlayan bu dönemde tüm gelişim alanları (fiziksel, zihinsel, dil, sosyal ve duygusal gelişim) açısından son derece önemli bir dönemdir. Bu nedenle, bu döneme gereken önemin verilmesi ve bu dönemin sağlıklı, bilinçli bir şekilde geçirilmesi gerekmektedir.

Okul öncesi dönemde verilecek en önemli öğrenme aşaması olarak temel alışkanlıkların ve becerilerin kazandırılması söylenebilir. (Oktay, 2004). Kazanılan bu temel alışkanlıklar; bireyin toplumun bireyi kabul etmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu davranışlar bir defa kazanıldıktan sonra artık bireyin sürekli kullanacağı becerilere dönüşmektedir. Beceriler; yönlendirme, pratik yapma, tekrarlama ya da becerilerin uygulanması ile de geliştirilebilir (Katz,1999).

Okul öncesi dönemde çocuğa kazandırılacak temel alışkanlıklar, özellikle uyku, yemek ve tuvalet-temizlik alışkanlıklarıdır. Çocuğun yaşamındaki disiplininde temelini oluşturan bu alışkanlıklar, çocuğun gelişmesine paralel olarak yeni davranışların kazanılmasına da zemin hazırlamaktadır(Oktay, 2004).

Varol'a (2005) göre, öz bakım becerileri, çocuğun gün içinde temel ihtiyaçlarını (yemek yeme,giyinme, kişisel bakım, tuvalet vb.) yetişkin desteği olmaksızın yapabilme becerisidir. Öz bakım becerileri bir anlamda günlük yaşam becerileridir. Günlük yaşam becerileri evde, okulda ya da diğer ortamlarda bireyin bağımsız olarak yaşamını sürdürebilmek, kişisel bakım ve görünüşünü koruyabilmek için gerekli olan tüm becerilerdir.

Öz bakım becerileri kişinin yaşamını rahat bir şekilde sürdürebilmesi, kendi ihtiyaçlarını yardımsız bir şekilde karşılayabilmesi için gerekli becerilerdir. Bu beceriler ise; tuvalet eğitimi, kendi başına giyinip-soyunma, yemek yeme alışkanlığı, vücut temizliğidir. Öz bakım becerilerinin zamanında kazanılması oldukça önemlidir. Çünkü bu becerileri gelişmeyen bir birey birçok olumsuz durumla karşılaşabilmektedir. Çocuğun aynı zamanda öz saygısının oluşmasında da bu becerilerin önemli etkisi bulunmaktadır (Bender ve Valletutti, 1996).

2.2.5.1.Yemek Yeme Becerisi

Yavuzer'e (2004) göre, yemek yeme, çocuğun kendi kendini yönetebilmesi yolunda attığı önemli adımlardan biridir. Çocuğun kendi kendini yönetebilmesi, bir bakıma ailesinin kendisine tanıdığı fırsatlara bağlıdır. Yemek yeme konusu çocuğun yaşamında büyük önem taşımaktadır. Başlangıçta önemsiz gibi görünen bu konu, önlem alınmadığı takdirde ciddi bir sorun haline gelebilir.

Freud'a göre 0-1 yaşlarındaki oral dönemde libido enerjisi ilk yılda ağız bölgesinde odaklanmaktadır. Bu dönemde ağız bölgesi oldukça önemlidir. Beslenme çok büyük bir haz kaynağıdır, çünkü ağız, dil ve dudaklar uyarılmaktadır. Bebekler ilk emme davranışını gösterirken dişlerinin çıkmasıyla artık çiğneme davranışında da bulunurlar (Bayhan ve Artan, 2005).

Oktay'a (2004) göre beslenme, insanların doğar doğmaz karşılanması gereken temel ihtiyaçlarından biridir. Daha ilk günden itibaren uygulanan besleme yöntemi çocuğun gelecekteki beslenme alışkanlığını da önemli ölçüde etkilemektedir. Örneğin, karnı acıktığı için ağlayan bir bebeğe anne zamanında cevap vermemesi ya da her ağlama sesini acıkmaya bağlayıp sürekli beslemeye kalkması o çocuk üzerinde önemli ölçüde yeme alışkanlığı sorunlarının oluşmasına neden olacaktır. Freud bu dönemde oral gereksinimleri yeterince karşılanmayan bebeklerin bu döneme saplanabileceklerini düşünür. Freud'a göre bu kişiler yaşam boyunca oral gereksinimlerini doyurmaya çalışacaklardır. (Bayhan ve Artan, 2005).

Yemek yeme alışkanlığı kazandırılırken, yetişkin tarafından önlemler alınmalı, çocuğun yemek saatlerini oyun saatinden ayırt etmesi ve çocuğun yemek yemenin gerçek bir ihtiyaç olduğu öğretilmelidir. Aynı zamanda yemek yeme kuralları tüm aile bireylerindeki uyabileceği şekilde konulmalıdır. Aynı zamanda çocuklara yemek hazırlama, sofraya kurma ve toplama gibi işlerde sorumluluklar verilerek çocukların yemek yemenin önemini daha iyi kavrayabilecekleri ortamlar oluşturulabilir(Einon, 1998).

Okul öncesi eğitim alanında çalışmalar yapan bir uzman olan Lee'ye göre“yetişkin, çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran dikkatli bir planlama ile yemek zamanlarını kolayca idare edebilir” (Lee, 1992 ; akt, Tamkavas, 2003). Aynı uzman, çocuğun bu konudaki ihtiyaçlarını şöyle sıralamaktadır:

-Çocukların güzel bir biçimde, fakat abartılmadan verilen besleyici yiyeceklere ihtiyaçları vardır.

-Yemek zamanının huzurlu ve servisin düzenli yapılması gerekir.

-Yemek sırasında çocuklar rahat olmalıdır.

- Önce eller yıkanmalı, ama çocuklar hazır olur olmaz da bekletilmeden servis yapılmalıdır.

-Çocukların yetişkinin kendileri ile birlikte olmasına ihtiyaçları vardır. Bu arada birbirleri ve yetişkinle konuşmakta özgür olduklarını hissetmelidir.

2.2.5.2.Tuvalet Becerisi

Oktay'a (2004) göre tuvalet ve temizlik alışkanlıkları, insan sağlığı açısından son derece önemlidir. Bu alışkanlıkların olumlu bir biçimde kazanılması da, çocuğun bu ilk temizlik gereksinmelerinin karşılanması sırasında aldığı izlenimlerle ilgilidir.

Tuvalet alışkanlığı; 2-3 yaşlarından önce gerçekleşmeyen, bir çok ebeveynin zorlanarak tamamladıkları bir alışkanlıktır (Yavuzer, 2004). Tuvalet eğitimi ise, bu alışkanlığın kazandırılmasında geçen süreçtir. Tuvalet eğitiminin verilebilmesi için çocuğun belirli olgunluğa ulaşması gerekmektedir. İlk olarak uygun yaşta olması gerekmektedir. Uygun yaş bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda her çocuk için farklıdır. Bazı çocuklar 18. ayda bu beceriyi kazanırken bazıları da 24. ayda bu beceriyi kazanmaktadırlar (Baltaş, 2004). Bu özellikler dikkate alınmadan başlanılan tuvalet eğitimi genellikle başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. Tuvalet eğitimine başlanırken çocuğun mesane kontrolü ne düzeyde, bedensel ve zihinsel gelişimi ne durumda bunlara çok dikkat edilmelidir. Mesane kontrolü; çocuğun tuvaletinin geldiğini hareketleri ya da söz ile ifade etmesidir. Tuvalet eğitimine başlarken çocuğun zihinsel gelişiminin de uygun düzeyde olması gerekir. Çünkü tuvalet eğitimi bir bedensel kontroldür. Bunun için de beyin ile güçlü bir ilişkisi vardır (Baltaş, 2004).

2.2.5.3.Temizlik Becerisi

Çocuğa kazandırılacak temizlik alışkanlıkları; çocuğun giysilerini ıslatmadan, yardım almadan elini yüzünü yıkamasını, yemekten önce ve sonra ellerini yıkamasını ve kurulamasını, dişlerini yardım almadan gün içinde fırçalamasını, hapşırırken eliyle ağzını kapatmasını, burnu aktığında mendille silmesini, kulağını temizlemesini, saçlarını yardım almadan taramasını, banyodan çıktığında saçlarını kurutmasını, giysilerinin kirli ve temiz ayrımını yapmasını içerir (Demirtaş, 2001; Demiriz ve Dinçer, 2000).

İki yaşlarında çocuk, annenin yardımı ile tuvalete gitmeyi, elini yüzünü yıkamayı ve zaman içinde bedeninin diğer kısımlarını yıkamayı öğrenir. Bu konuda annenin vaktinden önce ve aşırı bir titizlikle olaya yaklaşması veya tam tersine çocuk tuvaletini kontrol edebilecek olgunluğa eriştiği halde annenin gerekli yönlendirmeleri yapmaması, çocuğun bu alışkanlıkları kazanmasında birtakım zorlukların, sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir. (Oktay, 2004)

Çocuğun sağlıklı bir hayat sürmesinde önem taşıyan temizlik ve tuvalet alışkanlıkları kazandırılırken ebeveynlerin çocuğa baskıda bulunmaması gerekmektedir (Oktay, 2004).

2.2.5.4.Giyinme Becerisi

Varol'a (2005) göre giyinme becerileri, engelli ya da normal olsun tüm çocuklar için soyunma becerisine göre daha zordur ve daha sonra kazanılan bir beceridir. Bu nedenle çocuk giysilerini çıkarmayı beceremiyorsa, öncelikle bu becerinin öğretimi yapılmalıdır. Giyinme ile ilgili beceri ise soyunma becerisini kazandıktan sonra verilmelidir.

Giyinme becerileri ile ilgili davranışlar düğme açma-kapama, çit çit takma, fermuar açma-çekme, düğüm atma, fiyonk yapma gibi el- göz koordinasyonunu içermektedir. Freud'a göre, 1-3 yaş çocukları giyinme becerileri ile çalışmalara başlarlar. Çünkü bu dönemde çocukların küçük kas sistemleri gelişmektedir (Bayhan ve Artan, 2005). Çocuklar da bu gelişmeye ayak uydurarak kendisi ile ilgili bazı denemelere başvururlar. Kendi kendine giyinmek çocukların bağımsızlığını kazanmasında önemli bir adımdır. (Einon, 1998).

Okul öncesi dönemi çocuğunun eğitiminde, kendi temel gereksinimlerini karşılaması için verilen öz bakım becerileri eğitimi ile çocuğun beden sağlığına olumlu katkıda bulunulur, çocuk bağımsızlığını kazanır. Ayrıca çocuğun varlığının bedensel sınırlarını fark etmesi sağlanır. Bunun yanında "kendine bakabilmek" olumlu kendilik kavramına bağlı olarak "kendine güven" in oluşmasında önemli rol taşımaktadır (Önder, 2003).

2.2.5.5.Tertip-Düzen Becerisi

Çocukların küçük yaşlardan itibaren kazanmaları istenilen bir başka öz bakım becerisi de tertip düzendir. Çocukla kurulan iyi bir iletişimle bu konuda kazandırılmak istenilenlere ulaşmada etkili olacaktır. Beş yaş çocuğunun belirgin özelliklerinden birisi, yetişkinin yaptığı her şeye karşı büyük ilgi duymasıdır. Bu nedenle oyunlarında daha çok yetişkinin günlük etkinliklerini taklit eden kız yada erkek çocuk, evde anneye yardım etmekten, sofrayı kurmaktan, çamaşır toplamaktan, toz almaktan vb. büyük zevk duyar. Bu tür etkinlikler de çocuğun bu konularda beceri kazanmasını kolaylaştırır. Okul öncesi eğitimi kurumlarında gün içinde olan etkinliklerden sonra yapılan toplanma çalışmaları, her çocuğun kendi eşyalarının düzenini sağlama gibi sorumluluklarının olması, tertip düzen becerisini destekleyecektir.

2.2.5.6.Kendini Tehlikelerden Koruma Becerisi

Çocukluk yılları, çocuğun dikkatsizliği, ilgisizliği, aceleciliği nedeniyle bir çok tehlikelerle karşılaştığı dönemdir. Bu dönemdeki kazalar zaman zaman tüm yaşamı etkileyebilecek sağlık problemleriyle sonlanabilir.

Yaşamın ilk yıllarında ev, çocukların ilk kaza tecrübelerini yaşadıkları yerdir. Çocukların evde ve yakın çevrelerinde maruz kalabilecekleri bir çok kaza vardır. Bu konuda ilk olarak ebeveynlerin çocuğu bilinçlendirmesi onun kendini tehlikelerden korumasını sağlayacaktır.

İlk yıllar çocuğun, çevreyi keşfetme isteği ve hareket becerisinin artması ile bir çok tehlikeyle karşılaştığı dönemdir. Okul öncesi eğitim kurumlarında kaza ve tehlikeli durumlar ile ilgili çocuklara, oyun yolu ve diğer tekniklerle verilen bilgiler çocukların bu durumlara karşı bilinçli olmasını sağlayacaktır.

2.2.6.Gelişim Dönemlerine Göre Öz Bakım Becerileri:

3 YaşÖzBakım Becerileri :

- _ Ellerini yıkar ve kurular.
- _ Tişört giyer.
- _ Yardımsız giyinebilir (Yavuzer , 2005).

4-5 YaşÖzBakım Becerileri :

- _ Ellerini yüzünü yıkar.
- _ Kendi giysisindeki büyük düğmeleri çözer.
- _ Kendi giysisindeki büyük düğmeleri ilikler.
- _ Yemek yerken doğru araç-gereci kullanır.
- _ Ekmeğine bıçakla yumuşak şeyleri sürer.
- _ Sözel ipucu yardımıyla sofraya uygun olarak karşılır.
- _ Dişlerini fırçalar.
- _ Yardımsız giyinir (Bağve fermuarlar hariç)
- _ Giyeceklerini askıya asar (Darıca, 2002).

5-6 YaşÖzBakım Becerileri :

- _ Elini yüzünü yıkar ve kurular.
- _ Kendisi giyinir ve soyunur.
- _ Ayakkabılarındaki bağcıkları bağlar.
- _ Duruma ve hava şartlarına uygun giyinir.
- _ Saçlarını uygun şekilde tarar/ fırçalar.
- _ Kendine çeki düzen verir.
- _ Dişlerini kurallara uygun şekilde fırçalar.
- _ Bıçakla yumuşak yiyecekleri keser (Köfte, pişmişpatates vb.)
- _ Tabağına servis tabağından yiyecek alır.
- _ Kendi sandviçini hazırlar.
- _ Günlük işlerden birinin sorumluluğunu alır (Sofrayı hazırlamaya yardım).
- _ Kendi başına evin yakınındaki okula, bakkala, çocuk bahçesine yürür.
- _ Arabada kendi emniyet kemerini takar (Darıca, 2002).

2.3.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.3.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Demiriz ve Dinçer (2000), Okul öncesi dönem çocuklarının öz bakım becerilerini annelerinin çalışıp çalışmama durumlarına göre incelemiştir. Araştırmanı örneklemini Ankara il merkezindeki orta sosyo-ekonomik düzeydeki 5-6 yaş çocuğuna sahip 298'i çalışan, 216'sı çalışmayan olmak üzere 514 anne oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgularda, çocukların yemek yeme, giyinme-soyunma, temizlik, tuvalet, tertip-düzen, tehlikelerden korunma gibi öz bakım becerileriyle ilgili bir çok davranış kazanma düzeyi ile annelerinin çalışıp çalışmama durumları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışan anne çocuklarının öz bakım toplam puanlarının çalışmayan anne çocuklarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Demiriz ve Dinçer (2001), 5-6 yaş çocuklarının Öz Bakım Becerilerini Cinsiyet ve Okul Öncesi Eğitim Alma Durumlarına göre incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Ankara'daki resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve okul öncesi eğitimi almayan toplam 513 çocuğun anne ve babaları oluşturmuştur. Araştırmada yemek yeme, giyinme-soyunma, temizlik, tuvalet alışkanlığı, tertip düzen, tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım becerilerine yönelik davranışlar yer verilerek ebeveynlere çocuklarının bu davranışları hangi sıklıkta gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Sonuçta ise, çocukların öz bakım becerileri toplam puanları karşılaştırıldığında cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Ancak okul öncesi eğitimi alıp almama durumlarına göre anlamlı fark bulunmuştur. Okul öncesi eğitim alan çocukların öz bakım becerilerinde daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

Akar (2006), Özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-6 yaş grubu çocuklarının beslenme alışkanlıklarının karşılaştırılması amacıyla yaptığı araştırmanın kapsamına Ankara'nın merkez ilçelerindeki özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-6 yaş arasındaki 362 çocuk alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, özel okullara giden çocukların % 42'sinin, devlet okullarına giden çocukların % 44'ünün bazen öğün atladığı, atlanan öğünün % 36'lık oranla öğle olduğu görülmüştür. Çocukların % 55,4'ünün her gün sebze tüketmediği buna karşılık özel okullara giden çocukların % 33,8'inin haftada 1-2 kere hızlı-hazır

yiyecekleri tükettikleri tespit edilmiştir. Özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların beslenme alışkanlıklarında öğün atlama durumu, en çok sevilen peynir çeşidi, fast-food yiyecekleri tüketme sıklığı konularında farklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gazezoglu (2007), okul öncesi eğitime devam eden 6 yaş çocuklarına öz bakım becerilerinin kazandırılmasında oyun ile öğretimin, geleneksel öğretime göre öğrencilerin erişileri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasında, altı yaş grubu çocuklarının öz bakım becerilerini desteklemek amacı ile temizlik kurallarını uygulayabilme, giysilerinin giyme ve çıkarabilme, doğru beslenmenin önemini fark edebilme, dinlenme ile ilgili kurallarını uygulayabilme, kendini kaza ve tehlikelerden koruyabilme gibi öz bakım becerilerinin beş alt boyutunu içeren bir oyun ile öğretim programı hazırlamıştır. Bu program sonucunda programa katılan çocuklar ile programa katılmayan çocukların puanları arasında program lehinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Konya (2007), kubaşık öğrenme etkinliklerinin 5 yaş öğrencilerinin öz bakım becerilerinin (yemek yeme, giyinme ve kişisel bakım) gelişimi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmayı bir deney ve bir kontrol grubunda bulunan toplam 29 öğrenci üzerinde gerçekleştirmiştir. Dersler deney grubunda kubaşık öğrenme etkinlikleri, kontrol grubunda ise okul öncesi programında yer alan çoklu zeka etkinlikleriyle işlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarına, araştırmacı tarafından geliştirilen “Öz bakım Becerileri Kontrol Listesi” öntest-sontest olarak verilmiştir. Araştırmada öz bakım becerileri kontrol listesinden elde edilen erişi puanları üzerinde istatistiksel teknik olarak bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır. Sonuç olarak, öz bakım becerileri kontrol listesi yemek yeme, giyinme, kişisel bakım becerilerinden elde edilen toplam puanlar açısından deney grubu lehine anlamlı farklar bulunmuştur.

2.3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Shannon ve Chen (1988), 3 yıl süren beslenme eğitimiyle ilgili yaptıkları çalışmalarında, deney grubundaki çocuklara 3. 4. ve 5. yaşlarında, başlangıçta belirlenen beslenme bilgisi, kendi kendine yemek yeme davranışı konusunda her yıl 9-12 haftalık eğitim vermişlerdir. Uygulama sonrası eğitim alan çocukların kontrol grubundaki çocuklara göre daha yüksek puanlar aldıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Lawatsch (1990), öğretmenlerin olumlu tutumunun bu konudaki etkinliğini araştırmak için okul öncesi çocuklarda beslenme bilgisi, yiyecekler konusundaki tutum ve davranışlar üzerine ödüllendirme ve tehdit etme uygulamalarının etkisini araştırmış, ödüllendirici yaklaşımın çocukların üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur.

Kingston (1995), sosyo-ekonomik düzeyi düşük düzeyde olan bir ilkokulun anasınıftaki çocukların tuvalet alışkanlıklarını geliştirmek için bir program geliştirmişlerdir. Bu program, gelişim geriliği olan 3-5 yaş arasındaki 4 anasınıflı çocuğunun üzerinde denenmiştir. 12 haftalık bir süreç boyunca günlük tuvalet tablosu kullanılmıştır. Tuvalet esnasında her bir çocuk sözel komutlarla pantolonlarını indirmeleri ve kaldırmaları için desteklenmiştir. Sonra sözel komutlar kaldırılmış ve çocuk tuvalete gitme ihtiyacını söylediğinde övülmüştür.

Geiger, Artz ve diğerleri (2000), çocukların bulaşıcı hastalıklara karşı korunmasını sağlamak amacıyla el yıkama becerisini kazandırma ile ilgili bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada anaokulu öğrencilerine el yıkamayı öğretmek amacıyla bir etkinlik programı hazırlanmıştır. Bu etkinlik programındaki öğrenmeler, şarkı söyleyerek, oyunlar oynayarak ve rehber kullanarak gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin bu yolla daha kolay ve eğlenerek öğrendikleri gözlenmiştir.

Genel olarak yurt içinde ve yurt dışında okul öncesi eğitim ile ilgili yapılan araştırmalara baktığımızda, okul öncesi eğitimi alan çocukların okula devam oranlarının ve okul başarılarının daha yüksek olduğu, daha yüksek zihinsel beceriler ve eğitime yatkınlık sergiledikleri, sosyal, duygusal, dil ve öz bakım becerileri açısından da gelişimlerinin daha gelişmiş olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların karşılaştırılması ile ilgili yapılan araştırmalarda okul öncesi eğitimi alan çocukların lehine yönelik sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Okul öncesi eğitim ve öz bakım becerileri ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır fakat okul öncesi eğitime erken yaşta başlamanın öz bakım becerilerinin gelişimi üzerine etkisini araştırmaya yönelik bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın önemli olduğu ve ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklar ile daha erken yaşta başlayan çocukların öz bakım becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını araştıran bu çalışma tarama modeli ile yapılmıştır. “Tarama modeli, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi, amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2002).

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

3.2.1. Evren

Araştırmanın evrenini, 2010-2011 öğretim yılında Uşak ili genelinde bulunan okul öncesi eğitimi kurumlarına 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin velileri ile en az 2 yıl okul öncesi eğitimi alan 5- 6 yaş grubu öğrencilerin velileri oluşturmaktadır.

3.2.2. Örneklem

Örneklem evreni temsil edebilecek nitelikte olması amacıyla okulların seçiminde çevre şartları göz önünde tutulmuştur.

Çalışmanın örneklemine, Uşak ili Merkez’inde bünyesinde anasınıfi bulunan 8 ilköğretim okulu ve Eşme ilçesi merkezinde 3 ilköğretim okulunun 153 öğrenci velisi ile Uşak Merkez’inde bulunan 7 bağımsız anaokulunun 100 öğrenci velisi oluşturmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, “Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği” çocukların öz bakım becerilerini ölçmede kullanılmıştır. Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği; Portage Kontrol Listesi’nden, Denver II Gelişimsel Tarama Testi’nin öz bakım becerileri ile ilgili bölümünden, M.E.B. tarafından hazırlanmış olan 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı (MEB, 2006) ve Demiriz ve Dinçer’ in (2000), araştırmalarında kullandıkları anket formu incelenerek oluşturulmuştur.

“Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği” 6 bölümden ve toplam 45 Maddeden oluşmaktadır. Boyutlar, madde sayıları ve güvenirlik analizi sonuçları Tablo 3.1.’ de verilmiştir.

Bunlar Yemek Yeme ile ilgili Beceriler (10 Madde), Kendini Tehlikelerden Koruma ile ilgili Beceriler (6 Madde), Tuvalet Alışkanlığı ile ilgili Beceriler (7 Madde), Giyinme Soyunma ile ilgili Beceriler (6 Madde) Temizlik ile ilgili Beceriler (10 Madde) ve Tertip Düzen ile ilgili Beceriler (6 Madde) şeklindedir. Kontrol listesindeki becerilerin gelişmişlik düzeylerini belirleyebilmek için “Çok Yeterli, Yeterli, Biraz Yeterli, Yetersiz, Çok Yetersiz” seçenekleri kullanılmıştır. Çok Yeterli “5 Puan”, Yeterli “4 Puan”, Biraz Yeterli “3 Puan”, Yetersiz “2 Puan” ve Çok Yetersiz “1 Puan” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.1. Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği Madde Sayıları ve Güvenirlik Analizi

Boyut	Madde Sayısı	A
Yemek Yeme ile ilgili Beceriler	10	.85
Kendini Tehlikelerden Koruma ile ilgili Beceriler	6	.75
Tuvalet Alışkanlığı ile ilgili Beceriler	7	.88
Giyinme Soyunma ile ilgili Beceriler	6	.93
Temizlik ile ilgili Beceriler	10	.94
Tertip Düzen ile ilgili Beceriler	6	.88
Toplam	45	.97

3.4. VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI

Araştırmaya başlayabilmek için öncelikle Uşak Valiliği ve Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır.

Uygulama 2010-2011 öğretim yılı bahar yarı yılında, Uşak İli Merkez ve Eşme İlçesindeki M.E.B'e bağlı 11 ilköğretim okulunun anasınıfı 5-6 yaş grubu toplam 153 öğrencisinin velileri ve Uşak Merkez'deki resmi ve özel 7 anaokulu ve kreşin en az 2 yıl okul öncesi eğitimi almış 5-6 yaş grubu toplam 100 öğrencisinin velileri ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmacı tarafından hazırlanan "Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği" içinde yer alan sorular çocuğun beceriyi yapıp yapamama durumuna göre veliler tarafından doldurulmuştur.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Veri toplama aracı ile elde edilen veriler SPSS 19 paket programına aktararak bağımsız örneklem grubu t testi (independentsamples t test) ve güvenilirlik analizine (cronbachalpha) tabi tutulmuştur.

4. BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara araştırma sorularına uygun bir sıralamayla yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Öz Bakım Becerileri Boyutlarından Alınan Puanların Okul Öncesi Eğitime Başlama Yaşına Göre Farklılaşmasını Gösteren Bağımsız Örneklem Grubu t Testi Sonuçları

	Okul Öncesi Eğitime Başlama Yaşı	N	Ortalama	St. Sapma	St. Hata Ort.	t	P
Yemek Yeme	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.8712	.80063	.06473	-3.589	.000
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.1830	.57946	.05795		
Kaza ve Tehlikelerden Korunma	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.2135	.91236	.07376	-5.012	.000
	3-4 yaşında başlayanlar	100	3.7550	.78940	.07894		
Tuvalet	5-6 yaşında başlayanlar	153	4.4323	.83845	.06778	-2.344	.020
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.6229	.44879	.04488		
Giyinme Soyunma	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.8214	.96505	.07802	-2.345	.020
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.0800	.77975	.07798		
Temizlik	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.7366	.98400	.07955	-2.847	.005
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.0370	.69292	.06929		
Tertip Düzen	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.6797	.99533	.08047	-1.593	.113
	3-4 yaşında başlayanlar	100	3.8650	.83977	.08398		

Tablo 4.1.' de görüldüğü gibi;

1-) Okul öncesi eğitime 3-4 başlayan öğrenciler ile 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin yemek yeme ile ilgili olumlu davranış gösterme düzeyleri arasında manidar fark vardır. Söz konusu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrenciler lehinedir. Okul öncesi eğitime önce başlayan öğrencilerin geç başlayan öğrencilere göre beslenme ile ilgili becerilerde daha olumlu davranışlar gösterdikleri bulunmuştur. ($t=-3.589$, $p<.001$).

2-) Okul öncesi eğitime 3-4 başlayan öğrenciler ile 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin kendini tehlikelerden koruma ile ilgili olumlu davranış gösterme düzeyleri arasında manidar fark vardır. Söz konusu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrenciler lehinedir. Okul öncesi eğitime önce başlayan öğrencilerin geç başlayan öğrencilere göre kendini tehlikelerden koruma ile ilgili becerilerde daha olumlu davranışlar gösterdikleri bulunmuştur($t=-5.012$, $p<.001$).

3-) Okul öncesi eğitime 3-4 başlayan öğrenciler ile 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili olumlu davranış gösterme düzeyleri arasında manidar fark vardır. Söz konusu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrenciler lehinedir.Okul öncesi eğitime önce başlayan öğrencilerin geç başlayan öğrencilere göre tuvalet alışkanlığı ile ilgili becerilerde daha olumlu davranışlar gösterdikleri bulunmuştur($t=-2.344$, $p<.05$).

4-) Okul öncesi eğitime 3-4 başlayan öğrenciler ile 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin giyinme ve soyunma ile ilgili olumlu davranış gösterme düzeyleri arasında manidar fark vardır. Söz konusu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrenciler lehinedir.Okul öncesi eğitime önce başlayan öğrencilerin geç başlayan öğrencilere göre giyinme ve soyunma ile ilgili becerilerde daha olumlu davranışlar gösterdikleri bulunmuştur ($t=-2.345$, $p<.05$).

5-) Okul öncesi eğitime 3-4 başlayan öğrenciler ile 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili olumlu davranış gösterme düzeyleri arasında manidar fark vardır. Söz konusu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrenciler lehinedir.Okul öncesi eğitime önce başlayan öğrencilerin geç başlayan öğrencilere göre temizlik ile ilgili becerilerde daha olumlu davranışlar gösterdikleri bulunmuştur ($t=-2.847$, $p<.05$).

6-) Okul öncesi eğitime 3-4 başlayan öğrenciler ile 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin tertip ve düzen ile ilgili olumlu davranış gösterme düzeyleri arasında manidar fark yoktur ($t=-1.593$, $p>.05$).

Tablo 4.2. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Yemek Yeme ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME BAŞLAMA YAŞI	5-6 YAŞINDA BAŞLAYANLAR					3-4 YAŞINDA BAŞLAYANLAR					P
	Çok yetersiz	yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli	Çok Yeterli	Çok yetersiz	yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli	Çok Yeterli	
YEMEK YEME İLE İLGİLİ BECERİLER	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Yemeğin türüne uygun çatal, kaşık vb. araç gereci alır.	2,6	2,6	3,3	24,8	66,7	0	2,0	5,0	29,0	64,0	0,194* p>0,05
Yemekte başkasına ait bardak, çatal vb.lerini kullanmaz.	8,5	,7	2,6	12,4	75,8	1,0	2,0	3,0	16,0	78,0	0,001** P<0,05
Ekmeğinin üzerine yumuşak besinleri sürer.	4,6	8,5	12,4	29,4	45,1	1,0	6,0	12,0	29,0	52,0	0,228 p>0,05
Bıçak kullanarak yumuşak besinleri keser.	7,2	11,8	13,7	32,0	35,3	0	10,0	14,0	34,0	42,0	0,004** P<0,01
Acıktığında kendi için soğuk sandviç hazırlar.	24,8	19,6	17,0	21,6	17,0	9,0	21,0	22,0	31,0	17,0	0,013* P<0,05
Yemek istediği yiyecekleri tabağına alır.	11,1	13,7	19,6	28,8	26,8	3,0	9,0	11,0	31,0	46,0	0,001** P<0,01
Su, süt veya meyve suyunu dökmeden bardağına doldurur.	4,6	6,5	113,7	28,1	47,1	0	4,0	8,0	33,0	55,0	0,009** P<0,01
Yemeğini yiyebileceği kadar yemek alır.	7,2	8,5	24,2	30,1	30,1	4,0	7,0	24,0	23,0	42,0	0,549 p>0,05
Yiyecekleri yerken görgü kurallarına uyar	3,9	5,9	15,0	27,5	47,7	0	2,0	12,0,	31,0	55,0	0,009** P<0,01
Yemeğini öğün zamanlarında yer.	9,8	6,5	13,1	34,6	35,9	4,0	4,0	10,0	29,0	53,0	0,59 p>0,05

*p<.05 **p<.01

Tablo 4.2.' de yer alan yemek yeme ile ilgili öz bakım becerilerinden olan yemekte başkasına ait bardak, çatal vb.lerini kullanmama, bıçak kullanarak yumuşak besinleri kesme, acıktığında kendi için soğuk sandviç hazırlama, yiyecekleri tabağına alma, bardağına dökmeden su, süt veya meyve suyu doldurma, yiyecekleri yerken görgü kurallarına uyma davranışları ile okul öncesi eğitime başlama yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayanların lehinedir. Bu sonuçlara göre okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan çocukların, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklara göre yemek yeme ile ilgili öz bakım becerilerinde daha başarılı oldukları söylenebilir.

Tablo 4.3. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Kazalardan Ve Tehlikelerden Korunma ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME BAŞLAMA YAŞI	5-6 YAŞINDA BAŞLAYANLAR				3-4 YAŞINDA BAŞLAYANLAR					P	
	Çok yetersiz	yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli	Çok Yeterli	Çok yetersiz	Yeter siz	Biraz Yeterli	Yeterli		Çok Yeterli
KAZALARDAN VE TEHLİKELERDEN KORUNMA İLE İLGİLİ BECERİLER	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Evinin yakınlarında sürekli yetişkin denetimi olmadan dolaşabilir.	19,6	12,4	12,4	25,5	30,1	9,0	15,0	12,0	35,0	29,0	0,006** P<0,01
Ev adresini bilir.	19,6	11,8	26,8	22,9	19,0	7,0	13,0	32,0	19,0	29,0	0,426* P<0,5
Ev telefonunu veya anne-babasına ait cep telefonunu söyler.	34,6	15,7	19,0	18,3	12,4	11,0	23,0	20,0	22,0	24,0	0,194 P>0,05
Tehlikeli eşyalardan kendini korur (bıçak, yanıcı madde vb.)	6,5	7,2	15,7	27,5	43,1	2,0	1,0	8,0	24,0	65,0	0,001** P<0,01
Tehlikeli durumlarda gerekli olan numaraları bilir (155 polis,112 itfaiye vb.)	19,6	23,5	17,6	17,6	21,6	10,0	14,0	17,0	21,0	38,0	0,648 p>0,05
Araçta emniyet kemerini kullanır.	15,7	12,4	22,9	19,6	29,4	7,0	4,0	12,0	30,0	47,0	0,00** P<0,01

*p<.05**p<.01

Çocukların kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım becerilerini okul öncesi eğitime başlama yaşına göre gösteren Tablo 4.3.'de; evinin yakınlarında sürekli yetişkin denetimi olmadan dolaşabilme, ev adresini bilme, tehlikeli eşyalardan kendini koruma, araçta emniyet kemerini kullanma davranışları ile okul öncesi eğitime başlama yaşı arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayanların lehinedir. Bu bulgulara göre okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan çocukların, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklara göre kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım becerilerinde daha başarılı oldukları söylenebilir.

Tablo 4.4. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Tuvalet Alışkanlığı ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME BAŞLAMA YAŞI	5-6 YAŞINDA BAŞLAYANLAR					3-4 YAŞINDA BAŞLAYANLAR					P
	Çok yetersiz	yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli	Çok Yeterli	Çok yetersiz	yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli	Çok Yeterli	
TUVALET ALIŞKANLIĞI İLE İLGİLİ BECERİLER	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Tuvalet ihtiyacını zamanında giderir.	5,2	,7	3,3	11,8	79,1	0	1,0	3,0	15,0	81,0	0,001** P<0,01
Tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra tuvalet kağıdı ve su kullanarak yardımsız temizliğini yapar.	7,2	5,2	9,2	15,7	62,7	0	6,0	6,0	29,0	59,0	0,001** P<0,01
Tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra iç çamaşırını ve alt giysisini uygun şekilde giyer.	4,6	2,6	4,6	18,3	69,9	1,0	1,0	5,0	23,0	70,0	0,017* P<0,05
Tuvalet ihtiyacını yapmadan önce ve tuvaletini yaptıktan sonra sifonu çekerek tuvaleti temiz bırakır.	4,6	1,3	6,5	17,6	69,9	1,0	2,0	4,0	21,0	72,0	0,024* P<0,05
Tuvaletten sonra ellerini uygun şekilde yıkar.	3,9	1,3	4,6	17,0	73,2	0	1,0	2,0	16,0	81,0	0,000** P<0,01
Umumi yerlerde bay ve bayan tuvaletlerini ayırt eder.	4,6	3,3	5,2	26,1	60,8	1,0	5,0	9,0	11,0	74,0	0,360 p>0,05
Tuvalete gitmesi gerektiğinde uykusundan uyanır ve gece altı kuru kalır.	5,2	3,3	6,5	17,0	68,0	0	3,0	6,0	10,0	81,0	0,000** P<0,01

*p<.05 **p<.01

Çocukların tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım becerilerini okul öncesi eğitime başlama yaşına göre gösteren Tablo 4.4.'te; tuvalet ihtiyacının farkında olma, tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra tuvalet kağıdı ve su kullanarak yardımsız temizliğini yapma, tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra iç çamaşırını ve alt giysisini uygun şekilde giyme, tuvalet ihtiyacını yapmadan önce ve tuvaletini yaptıktan sonra sifonu çekerek tuvaleti temiz bırakma, tuvaletten sonra ellerini uygun şekilde yıkama, tuvalete gitmesi gerektiğinde uykusundan uyanma davranışları ile okul öncesi eğitime başlama yaşı arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayanların lehinedir. Bu sonuçlara göre okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan çocukların, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklara göre tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım becerilerinde daha başarılı oldukları söylenebilir.

Tablo 4.5. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Giyinme Soyunma ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları

<i>OKUL ÖNCESİ EĞİTİME BAŞLAMA YAŞI</i>	<i>5-6 YAŞINDA BAŞLAYANLAR</i>					<i>3-4 YAŞINDA BAŞLAYANLAR</i>					P
	<i>Çok yetersiz</i>	<i>Yetersiz</i>	<i>Biraz Yeterli</i>	<i>Yeterli</i>	<i>Çok Yeterli</i>	<i>Çok yetersiz</i>	<i>Yetersiz</i>	<i>Biraz Yeterli</i>	<i>Yeterli</i>	<i>Çok Yeterli</i>	
<i>GIYİNME SOYUNMA İLE İLGİLİ BECERİLER</i>	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Giyislerini yardım almadan giyer.	3,3	3,9	9,8	44,9	38,6	0	3,0	20,0	31,0	46,0	0,511 p>0,05
Fermuarının alt kısmını geçirerek önünü kapatır.	3,3	8,5	12,4	39,9	35,9	0	3,0	24,0	33,0	40,0	0,558 p>0,05
Giyisilerindeki düğmeleri yardımsız ilikler.	2,6	8,5	19,6	34,6	34,6	0	2,0	23,0	36,0	39,0	0,060 p>0,05
Ayakkabılarını kendi giyer.	3,3	11,1	15,7	22,9	47,1	0	6,0	23,0	32,0	39,0	0,014* P<0,05
Ayakkabılarının bağcıklarını yardımsız bağlar.	9,2	16,3	27,5	27,5	19,6	1,0	8,0	25,0	36,0	30,0	0,002** P<0,01
Duruma ve hava şartlarına uygun giyeceği seçer.	9,2	7,8	20,3	35,9	26,8	0	3,0	15,0	45,0	37,0	0,000** P<0,01

*p<.05 **p<.01

Çocukların giyinme soyunma ile ilgili öz bakım becerilerini okul öncesi eğitime başlama yaşına göre gösteren Tablo 4.5.' te; ayakkabılarını kendi giyme, ayakkabılarının bağcıklarını yardımsız bağlama, duruma ve hava şartlarına uygun giyeceği seçmedavranışları ile okul öncesi eğitime başlama yaşı arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayanların lehinedir. Bu sonuçlara göre okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan çocukların, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklara göre giyinme soyunma ile ilgili öz bakım becerilerinde daha başarılı oldukları söylenebilir.

Tablo 4.6. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Temizlik ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME BAŞLAMA YAŞI	5-6 YAŞINDA BAŞLAYANLAR					3-4 YAŞINDA BAŞLAYANLAR					P
	Çok yetersiz	yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli	Çok Yeterli	Çok yetersiz	yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli	Çok Yeterli	
TEMİZLİK İLE İLGİLİ BECERİLER	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Elini ve yüzünü uygun biçimde yıkar.	3,9	6,5	13,1	32,7	43,8	0	5,0	24,0	32,0	39,0	0,316 p>0,05
Sabah kalktığında hatırlatılmadan yüzünü yıkar.	5,9	4,6	18,3	35,9	35,3	0	4,0	12,0	46,0	38,0	0,008** P<0,01
Yemekten önce ve sonra hatırlatılmadan ellerini yıkar.	2,6	9,2	19,0	28,8	40,5	0	3,0	16,0	43,0	38,0	0,002** P<0,01
Dişlerini yardımsız günde en az 2 defa fırçalar.	7,2	13,1	21,6	26,1	32,0	2,0	2,0	8,0	43,0	45,0	0,000** P<0,01
Hatırlatılmadan gerektiğinde yardımsız burnunu mendile siler.	4,6	6,5	15,0	34,6	39,2	0	2,0	8,0	44,0	46,0	0,007** P<0,01
Öksürürken ve hapşırırken eliyle ya da mendille ağzını kapatır.	4,6	10,5	16,3	36,6	32,0	1,0	3,0	9,0	46,0	41,0	0,001** P<0,01
Sırt, boyun ve ense hariç kendini yıkar.	12,4	15,0	20,9	24,2	27,5	3,0	18,0	26,0	31,0	22,0	0,008** P<0,01
Saçlarını tarar.	11,1	13,7	26,1	23,5	25,5	2,0	11,0	27,0	33,0	27,0	0,004** P<0,01
Saçlarını yardımsız kurutur.	12,4	12,4	24,2	26,8	24,2	2,0	9,0	31,0	34,0	24,0	0,001** P<0,01
Tırnakları uzadığında kesilmesi gerektiğini bilir.	5,9	5,2	19,6	33,3	35,9	0	0	13,0	52,0	35,0	0,000** P<0,01

*p<.05 **p<.01

Çocukların temizlik ile ilgili öz bakım becerilerini okul öncesi eğitime başlama yaşına göre gösteren Tablo 4.6.' da; sabah kalktığında hatırlatılmadan yüzünü yıkama, yemekten önce ve sonra hatırlatılmadan ellerini yıkama, dişlerini yardımsız günde en az 2 defa fırçalama, öksürürken ve hapşırırken eliyle ya da mendille ağzını kapatma, sırt, boyun ve ense hariç kendini yıkama, saçlarını tarama, saçlarını yardımsız kurutma, tırnakları uzadığında kesilmesi gerektiğini bilmedavranışları ile okul öncesi eğitime başlama yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayanların lehinedir. Bu sonuçlara göre okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan çocukların, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklara göre temizlik ile ilgili öz bakım becerilerinde daha başarılı oldukları söylenebilir.

Tablo 4.7. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Çocuklar ile 3-4 Yaşlarında Başlayan Çocukların Tertip ve Düzen ile İlgili Öz Bakım Becerilerini Kazanım Durumları

<i>OKUL ÖNCESİ EĞİTİME BAŞLAMA YAŞI</i>	<i>5-6 YAŞINDA BAŞLAYANLAR</i>					<i>3-4 YAŞINDA BAŞLAYANLAR</i>					<i>P</i>
	<i>Çok yetersiz</i>	<i>Yetersiz</i>	<i>Biraz Yeterli</i>	<i>Yeterli</i>	<i>Çok Yeterli</i>	<i>Çok yetersiz</i>	<i>Yetersiz</i>	<i>Biraz Yeterli</i>	<i>Yeterli</i>	<i>Çok Yeterli</i>	
<i>TERTİP DÜZEN ALIŞKANLIĞI İLE İLGİLİ BECERİLER</i>	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Giyilerini çıkardıktan sonra katlar ve yerine yerleştirir.	9,2	11,1	19,0	34,0	26,8	6,0	13,0	22,0	31,0	28,0	0,672 p>0,05
Boynuna uygun bir askıya ceketini veya montunu asar.	9,8	7,8	19,0	34,6	28,8	4,0	8,0	10,0	34,0	44,0	0,036* P<0,05
Kalktığına yatağını düzenler.	11,1	13,7	24,8	28,1	22,2	8,0	12,0	30,0	22,0	28,0	0,790 p>0,05
Kendine ait eşyaları toplar.	5,2	6,5	15,0	28,1	45,1	2,0	5,0	12,0	27,0	54,0	0,299 P>0,5
Günlük ev işlerinden birini üstlenir.	5,2	11,1	17,0	33,3	33,3	1,0	9,0	28,0	27,0	35,0	0,322 P>0,5
Haftalık ev işlerinde birini üstlenir.	7,2	15,7	10,5	34,6	32,0	1,0	7,0	30,0	26,0	36,0	0,014* P<0,05

*p<.05

Çocukların tertip düzen ile ilgili öz bakım becerilerini okul öncesi eğitime başlama yaşına göre gösteren Tablo 4.7.'de; tertip düzen ile ilgili öz bakım becerilerinden sadece boynuna uygun bir askıya ceketini veya montunu asma, haftalık ev işlerinde birini üstlenme davranışları ile okul öncesi eğitime başlama yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayanların lehinedir. Fakat genel olarak tertip düzen ile ilgili becerileri yapmada istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuçlara göre okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan çocukların, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklara göre tertip düzen ile ilgili öz bakım becerilerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.8. Genel Öz Yeterlilik ve Alt Boyutlardaki Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Okul Öncesi Eğitime Başlama Yaşı	N	Ortalama	St. Sapma	St. Hata Ort.	T	P
Beslenme	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.8712	.80063	.06473	-3.589	.000
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.1830	.57946	.05795		
Kaza ve Tehlikelerden Korunma	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.2135	.91236	.07376	-5.012	.000
	3-4 yaşında başlayanlar	100	3.7550	.78940	.07894		
Tuvalet	5-6 yaşında başlayanlar	153	4.4323	.83845	.06778	-2.344	.020
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.6229	.44879	.04488		
Giyinme Soyunma	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.8214	.96505	.07802	-2.345	.020
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.0800	.77975	.07798		
Temizlik	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.7366	.98400	.07955	-2.847	.005
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.0370	.69292	.06929		
Tertip Düzen	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.6797	.99533	.08047	-1.593	.113
	3-4 yaşında başlayanlar	100	3.8650	.83977	.08398		
Genel Öz Yeterlilik	5-6 yaşında başlayanlar	153	3.8087	.76817	.06210	-3,353	.001
	3-4 yaşında başlayanlar	100	4.1058	.54517	.05452		

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin yemek yeme ile ilgili davranışlarının ortalaması 3.87 / 5.00'dir (N=153).

Okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin yemek yeme ile ilgili davranışlarının ortalaması 4.18 / 5.00'dir (N=100).

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin kendini tehlikelerden korunma ile ilgili davranışlarının ortalaması 3.21 / 5.00'dir (N=153).

Okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin kendini tehlikelerden korunma ile ilgili becerilerinin ortalaması 3.75 / 5.00'dir (N=100).

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili becerilerinin ortalaması 4.43 / 5.00'dir (N=153).

Okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili becerilerinin ortalaması 4.62 / 5.00'dir (N=100).

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili becerilerinin ortalaması 3.82 / 5.00'dir (N=153).

Okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili becerilerinin ortalaması 4.08 / 5.00'dir (N=100).

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili becerilerinin ortalaması 3.73 / 5.00'dir (N=153).

Okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili becerilerinin ortalaması 4.03 / 5.00'dir (N=100).

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili becerilerinin ortalaması 3.67 / 5.00'dir (N=153).

Okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili becerilerinin ortalaması 3.86 / 5.00'dir (N=100).

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeylerinin ortalaması 3.80 / 5.00'dir (N=153).

Okul öncesi eğitime 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeylerinin ortalaması 4.10 / 5.00'dir (N=100).

5. BÖLÜM: TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin öz bakım becerilerine ilişkin bulguları tartışılmıştır.

Araştırma ile ilgili bulguların tartışılması ve yorumlanması araştırma sorularının sıralamasına uygun olarak yapılmıştır.

5.1.Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Yemek Yeme İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Araştırmanın bu konudaki denencesinde okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında bir fark olduğu sürülmüştü. Araştırma bulgularına bakıldığında, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Bkz. Tablo 4.1.). Bu durumda, “okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında fark vardır” şeklinde kurulandenenenin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demiriz ve Dinçer(2000), okul öncesi dönem çocuklarının öz bakım becerilerinin annelerinin çalışıp çalışmama durumlarına göre inceledikleri araştırmada çalışan anne çocuklarının yemek yeme ile ilgili bazı öz bakım becerilerinde daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Aynı çalışmada çok küçük yaşlardan itibaren çocukların kendi yiyeceklerini kendilerinin seçmeleri, hazırlamaları gibi etkinliklerin, çocukların yemek yeme ile ilgili iyi alışkanlıklar

kazanmalarını sağlamanın yanı sıra onların öz güvenlerini geliştirerek tüm gelişimlerini de destekleyeceği de belirtilmiştir.

Küçükali (2010), çocuklarda beslenme bozuklukları ve beslenmenin okul çocukları üzerindeki etkileri konusunda yaptığı araştırmasında anaokuluna gittikten sonra ilköğretime başlamış öğrencilerin, anaokuluna gitmeden ilköğretime başlamış öğrencilere göre beslenmelerine daha dikkat ettikleri sonucuna varmıştır.

Güneyli (1988), 4-6 yaş grubu çocuklarında beslenme alışkanlıkları ve bunu etkileyen etmenler konusunda yaptığı araştırmasında, ailelerin çocuklarına iyi beslenme alışkanlıkları kazandırmak için gayret sarf ettiklerini ve sofrada çocukla ilgilenilmesi, besinlerin ödül aracı olarak kullanılmaması vb. gibi olumlu davranışlar içinde olduklarını gözlediğini belirtmektedir.

Demiriz ve Dinçer (2001), 5-6 yaş çocuklarının öz bakım becerilerinin cinsiyet ve okulöncesi eğitim alma durumlarına göre inceledikleri çalışmada okul öncesi eğitim almayan çocukların yemek yeme ile ilgili öz bakım becerilerinde daha çok zorlandıkları, okul öncesi eğitim alma süresi artıkça bu davranışları daha rahat yapabildikleri sonucuna varmışlardır.

Shannon ve Chen (1988), 3 yıl süren beslenme eğitimiyle ilgili yaptıkları çalışmalarda, deney grubundaki çocuklara 3, 4, ve 5 yaşlarında, başlangıçta belirlenen beslenme bilgisi, kendi kendine yemek yeme davranışları konusunda her yıl 9-12 haftalık eğitim vermişlerdir. Uygulama sonrası eğitim alan çocukların kontrol grubundaki çocuklara göre daha yüksek puanlar aldıklarını saptamışlardır.

Konya (2007),kubaşık öğrenme etkinliklerinin beş yaş grubu öğrencilerinin öz bakım becerilerinin gelişimine etkisini araştırdığı çalışmasında kubaşık öğrenme etkinliklerinin uygulandığı deney grubu ile çoklu zeka etkinliklerinin uygulandığı kontrol grubunun öz bakım becerileri kontrol listesi “yemek yeme becerileri” son test puanlarından ön test puanları çıkarılarak elde edilen erişi puanları arasında bir beceri dışında (yemek yerken kaşığı tutma) diğer beceriler açısından deney grubu lehine anlamlı farklar olduğu sonucuna varmıştır.

Okul öncesi eğitim alma ve öz bakım becerileri değişkenin incelendiği araştırmaların sonuçları da gösteriyor ki okul öncesi eğitim, öz bakım becerilerinden biri olan beslenme becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilemekte ve araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Öz bakım becerileri doğuştan getirilmeyip, öğrenilerek kazanılan becerilerdir. Öz bakım becerilerinden olan yemek yeme becerisinin de her yaş döneminde kazanılması gereken farklı becerileri vardır. İlk yaşlarda kazanılmayan bir beceri diğer yaşlardaki becerilerin gelişimini de etkileyeceği için okul öncesi eğitime ne kadar erken başlanırsa yemek yeme becerisi ile ilgili davranışlarda sırası ile kazandırılacaktır.

5.2.Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Kazalardan ve Tehlikelerden Korunma İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Araştırmanın bu konudaki denencesinde okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Araştırma bulgularına bakıldığında, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Bkz. Tablo 4.1.). Bu durumda, “okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında fark vardır” şeklinde kurulan denencenin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Postacı (1992), çocukluk çağı kazalarını incelemek amacıyla yaptığı araştırmada 3-4 yaşlarda lökomosyon ve beceriler arttıkça kaza oranında ona göre bir artış olduğunu, 5. ve 6. yaşlarında ise tekrar çevreye uyma yeteneklerinin (algısal, bilişsel, motor beceriler) gelişimi bir etmen olarak kaza oranını düşürdüğünü belirtmiştir. Olguların yaşa göre dağılımını incelediğinde ise kazaların %33.3'ünün 1-4 yaş grubunda, %30.9'unun 5-9 yaş grubunda olduğunu gözlemlemiştir. 1-4 yaş grubunun çevreyi keşfetme isteği ve bu yönde hareketliliğinin artması kaza oranını artırıcı neden olarak düşünülebileceğini belirtmiştir.

Demiriz ve Dinçer (2000),yaptıkları araştırmada tüm zararlı şeylerden (sivri uçlu, kesici, yanıcı, zehirli madde vb.) kendini koruma, arabada arka koltukta oturma, arabada emniyet kemerini takma davranışları ile annenin çalışıp-çalışmama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulmuştur. Bu fark çalışan anne çocuklarının lehinedir.

Yapılan az sayıdaki davranışsal çalışmada ülkemizde ailelerin kazalardan korunma bilgisi yetersiz olup çocukların kaza geçirme riski yüksek bulunmuştur. Kaza /yaralanma riski kırsal ve yarı-kentsel yerleşim bölgelerinde, eğitim düzeyinin, sosyo-ekonomik düzeyin düşük olduğu ailelerde, kalabalık ailelerde artmaktadır.

Kazalardan ve tehlikelerden korunma becerisi çocuk kendi başına hareket etmeye başladığından itibaren oluşmaya başlamaktadır. Okul öncesi dönemde çocuk, devamlı hareket halindedir ve çevreyi tanımaya çalışmaktadır. Bu dönemde kendisini bazen tehlikeli durumlar içinde bulabilir. Çocuğun çevresindeki olayları daha yakından tanıma çabası, kendi gücünün sınırlarını öğrenebilmek için kendini tehlikeli durumlara sokabilir. Çocuğun tehlikelerlekarşılaştığı bu dönemdeki kazalar bazen tüm hayatını etkileyebilecek sonuçlara sebep olabilir. Tehlikelerekarşı korunmayı ilk olarak evde öğrenen çocuk, verilecek olan kaliteli bir okul öncesi eğitimle de tehlikeli ve zararlı olan durumları öğrenecek ve kendini tehlikelerden koruyabilecek becerileri edinecektir.

5.3.Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Tuvalet Alışkanlığı İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Araştırmanın bu konudaki denencesinde okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Araştırma bulgularına bakıldığında, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Bkz. Tablo 4.1.). Bu durumda, “okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında fark vardır” şeklinde kurulan denencenin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demiriz ve Dinçer (2000),yaptıkları araştırmada, zamanında tuvalete gitme ve giysileriniindirme tuvalet ihtiyacını giderme, tuvalet kağıdı kullanarak yardımsıztemizlenme, sifonu çekme, tuvaletten sonra ellerini sabun ile yıkamatuvaleti geldiğinde uykusundanuyanma veya bütün gece altı kuru kalma davranışlarıile annenin çalışma durumuarasında anlamlı fark bulmuştur. Sonuçlaragöre çalışan anne çocuklarının tuvaletile ilgili öz bakım becerilerini daha iyi yaptıkları gözlenmiştir.

Demiriz ve Dinçer (2001), yaptıkları araştırmada, tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım becerilerinin hemen hemen tümünün kazanılmasında, okulöncesi eğitimin önemli bir faktör olduğu ve okul öncesi eğitim alma süresi arttıkça tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım becerilerinde çocukların daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Bir çocuğun hayatındaki en önemli dönemlerden biri tuvalet eğitimini aldığı dönemdir. Tuvalet eğitimi, çocuğun kimsenin yardımı olmadan, kendi kendine tuvaletinin geldiğinin farkına varıp, tuvalete gidip tuvaletini yapabilmesidir. Çoğu çocuk, 3-4 yaş dolayında barsak kontrolü ve gündüz idrar kontrolünü başarır. Geceleri kuru kalmak içinse, bazen birkaç ay hatta yıla gerek duyabilir. Tuvalet alışkanlığını kazandıktan sonra, 4-5 yaşlarında, temizlik alışkanlığını da çocuğa öğretmek gerekir. Yani tuvaletini yaptıktan sonra hem kendi temizliğini hem de tuvaletin temizliğinin nasıl olacağını kazanmış olmalıdır. Okul öncesi eğitimin erken yaşta alınması da çocuğun evden farklı bir yerde ailesinin kontrolü olmadan bu ihtiyacını gidermesini gerektirecektir. Çocuk tuvalet alışkanlığı ile ilgili becerileri öncesi ve sonrasında yapılması gerekenleri öğrenecek ve pekiştirecektir.

5.4.Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Giyinme Soyunma İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Araştırmanın bu konudaki denencesinde okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Araştırma bulgularına bakıldığında, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur(Bkz. Tablo 4.1.). Bu durumda, “okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında fark vardır” şeklinde kurulan denencenin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demiriz ve Dinçer (2000), yaptıkları araştırmada çocukların giyinme-soyunma ile ilgili özbakım becerilerini annelerinin çalışıp-çalışmamadurumuna göre incelemiş ve çalışan annelerin çocuklarının giyinme-soyunma ile ilgili öz bakım becerilerinde çalışmayan annelerin çocuklarına göre daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Demiriz ve Dinçer (2001), yaptıkları araştırmada bazı giyinme soyunma davranışları ile okul öncesi eğitim alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulmuşlardır. Ayakkabılarını yardımsız bağlama ve duruma ve hava şartlarına uygun giyecekleri seçme davranışları ile okul öncesi eğitim alma süreleri arasındaki anlamlı farkın, okul öncesi eğitimi iki yıldan fazla alan gruptan kaynaklandığı saptanmıştır. Bu sonuç kuruma giden çocukların söz konusu davranışları her gün tekrarlamalarına bağlı olarak bu davranışlar üzerinde daha iyi beceri kazanmaları ile açıklanmıştır.

Çocuğun kazanması gereken öz bakım becerilerinden biri olan giyinme, beceri isteyen bir takım davranışların birbiri ardına yapılmasını gerektirir. Diğer bütün becerilerde olduğu gibi öz bakım becerilerinin öğretimi de zamanında yapılmalıdır. Bu anlamda ne kadar erken harekete geçilirse, çocuğun becerileri öğrenme düzeyi ona paralel olarak yükselir. Okul öncesi eğitime erken yaşta başlayan çocuklar her gün rutin olarak bu becerileri (ayakkabısının giyip çıkarma, dış kıyafetini çıkarıp asma vb.) tekrar ettiklerinden becerileri öğrenmeleri de daha erken olacaktır.

5.5.Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Temizlik İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?

Araştırmanın bu konudaki denencesinde okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Araştırma bulgularına bakıldığında, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Bkz. Tablo 4.1.). Bu durumda, “okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında fark vardır” şeklinde kurulan denencenin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demiriz ve Dinçer (2000), yaptıkları çalışmada çocukların temizlik ile ilgili öz bakım becerilerinin annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre incelemiş çalışan anne çocuklarının temizlikle ilgili öz bakım becerileri konusunda daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Demiriz ve Dinçer (2001), 5-6 yaş çocuklarının öz bakım becerilerinin cinsiyet ve okul öncesi eğitim alma durumlarına göre inceledikleri araştırmada, temizlikle ilgili öz bakım becerilerinin okul öncesi eğitimi alan çocukların lehine sonuçlara

ulaşmıştır. Aynı becerileri cinsiyete göre incelediklerinde ise sonuçlar kız çocuklarının lehine çıkmıştır. Bu durumu ise kız çocukların erkek çocuklara göre temizlik kurallarına daha çok uymaları ve kendi bakımlarıyla daha çok ilgilenmelerine bağlamışlardır.

Gazezoglu (2007), okul öncesi eğitimine devam eden 6 yaş grubu çocuklarına öz bakım becerilerinin oyun yoluyla kazandırılmasını incelediği araştırmasında, öz bakım becerilerinden olan temizlik becerisinin kazandırılmasında oyun ile öğretimin geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu belirtmiştir.

Temizlik alışkanlığı da diğer temel beceriler gibi çocukta 2-3 yaşlarında hızla gelişmeye başlamaktadır. Anne, baba veya eğitimci tarafından çoğu zaman bizzat yapılarak öğretilen temizlik uygulamalarının, 2-3 yaşlarından itibaren çocuğun kendisinin yapılabilmesi için gerekli ortamların hazırlanması gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında temizlik ile ilgili becerileri çocuklar kendileri bizzat yaparak öğrenirler. Örneğin kahvaltı etkinliklerinden önce ve sonra el yıkama, beslenmeden sonra diş fırçalama gibi beceriler aşamalı olarak ve sürekli bir şekilde öğretilmektedir.

5.6.Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Tertip Düzen İle İlgili Öz Bakım Becerilerinde Aralarında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?

Araştırmanın bu konudaki denencesinde okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Araştırma bulgularına bakıldığında, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Bkz. Tablo 4.1.). Bu durumda, “okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında fark vardır” şeklinde kurulan denencenin doğrulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demiriz ve Dinçer (2000), yaptıkları çalışmada çocukların tertip düzen ile ilgili öz bakım becerilerinin annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre incelemiş çalışan anne çocuklarının tertip düzen ile ilgili öz bakım becerilerinden giyeceklerini çıkardıktan sonra yerine yerleştirme davranışı ile pijamalarını katlama davranışında daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir.

Demiriz ve Dinçer (2001), 5-6 yaş çocuklarının öz bakım becerilerinin cinsiyet ve okul öncesi eğitim alma durumlarına göre inceledikleri araştırmada okul öncesi eğitim yaşantısının, çocukların sınıfı toplama, oyuncakları yerleştirme vb. çocukların tertip-düzen ile ilgili öz bakım becerilerinin kazanmalarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

5.7.Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Genel Öz Yeterlilik İle İlgili Becerilerinde Aralarında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?

Araştırmanın bu konudaki denencesinde okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Araştırma bulgularına bakıldığında, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında bir fark olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 4.1.). Bu durumda, “okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan ve 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında fark vardır” şeklinde kurulan denencenin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı genel sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmada okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocuklar ile daha erken yaşta başlayan çocukların öz bakım becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı araştırılmıştır.

6.1.1. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Yemek Yeme İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar:

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin yemekte başkasına ait bardak, çatal vb.lerini kullanmama, Bıçak kullanarak yumuşak besinleri kesme, acıktığında kendi için soğuk sandviç hazırlama, yemek istediği yiyecekleri tabağına alma, bardağına dökmeden su, süt veya meyve suyu doldurma,

yiyecekleri yerken görgü kurallarına uymabecerilerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerine göre daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları esas alınarak, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu, çocukların beslenme ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilişkili olduğu söylenebilir.

6.1.2. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Kazalardan ve Tehlikelerden Korunma İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar:

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin, evinin yakınlarında sürekli yetişkin denetimi olmadan dolaşabilme, tehlikeli eşyalardan kendini koruma, araçta emniyet kemerini kullanmabecerilerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları esas alınarak, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu, çocukların kazalardan ve tehlikelerden korunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilişkili olduğu söylenebilir.

6.1.3. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Tuvalet Alışkanlığı İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar:

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin, tuvalet ihtiyacının farkında olma ve zamanında gitme, tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra tuvalet kağıdı ve su kullanarak yardımsız temizliğini yapma, tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra iç çamaşırını ve pantolonunu uygun şekilde giyme, tuvalet ihtiyacını yapmadan önce ve tuvaletini yaptıktan sonra sifonu çekme ve tuvaleti temiz bırakma, tuvalete gitmesi gerektiğinde uykusundan uyanma ve gece altının kuru kalması becerilerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları esas alınarak, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu, çocukların tuvalet alışkanlığı ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilişkili olduğu söylenebilir.

6.1.4. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Giyinme Soyunma İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar:

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin, ayakkabılarını kendi giyme, ayakkabılarının bağcıklarını yardımsız bağlama, duruma ve hava şartlarına uygun giyeceği seçme becerilerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları esas alınarak, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu, çocukların giyinme soyunma ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilişkili olduğu söylenebilir.

6.1.5. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Temizlik İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar:

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin, sabah kalktığında hatırlatılmadan yüzünü yıkama ve havlu ile kurulama, yemekten önce ve sonra hatırlatılmadan ellerini yıkama ve kurulama, dişlerini yardımsız günde en az 2 defa fırçalama, öksürürken ve hapşırırken eliyle ya da mendille ağzını kapatma, sırt, boyun ve ense hariç kendini yıkama, saçlarını yardımsız kurutma, tırnakları uzadığında kesilmesi gerektiğini bilme ve yetişkinden yardım isteme becerilerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları esas alınarak, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu, çocukların temizlik ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilişkili olduğu söylenebilir.

6.1.6. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Tertip Düzen İle İlgili Öz Bakım Beceri Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar:

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olmadığına ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili öz bakım becerilerinden boynuna uygun bir askıya ceketini veya montunu asma, haftalık ev işlerinde birini üstlenme becerilerinin dışında diğer becerilerde okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri ile benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları esas alınarak, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin tertip düzen ile ilgili öz bakım beceri düzeyleri ile aralarında anlamlı bir fark olmadığı, çocukların tertip düzen ile ilgili öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilişkili olmadığı söylenebilir.

6.1.7. Okul Öncesi Eğitime 5-6 Yaşlarında Başlayan Öğrenciler İle 3-4 Yaşlarında Başlayan Öğrencilerin Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar:

Okul öncesi eğitime 5-6 yaşında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeylerinin, okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeylerinden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları esas alınarak, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeylerinden daha gelişmiş olduğu, çocukların genel öz yeterlilik düzeylerinin okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilişkili olduğu söylenebilir.

6.2. ÖNERİLER

Araştırmanın bulguları ve sonuçları doğrultusunda ailelere, eğitimcilere ve yapılacak olan araştırmalara yönelik çeşitli önerilerde bulunulabilir.

6.2.1. Ailelere Yönelik Öneriler

Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitime 3-4 yaşlarında başlayan çocukların öz bakım beceri düzeylerinin okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan çocukların öz bakım beceri düzeylerinden daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi eğitime erken yaşta başlamak çocukların öz bakım beceri düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenle ailelerin çocuklarını erken yaşta okul öncesi eğitim kurumuna göndermelerinin çocuğun öz bakım beceri gelişimi açısından olumlu olacağı düşünülmekte ve ailelere çocuklarını erken yaşta okul öncesi eğitim kurumuna göndermeleri önerilmektedir.

6.2.2. Eğitimcilere Yönelik Öneriler

Okul öncesi eğitim alanında çalışan eğitimcilerin öz bakım becerilerini geliştirici etkinliklere gün içinde yapılacak etkinliklerde de yer vermeleri önerilmektedir.

Eğitimcilere, okul öncesi eğitimin önemini anlatmak ve okul öncesi eğitime erken yaşlarda başlamayı sağlamak amacıyla okul öncesi eğitimin önemi hakkında ailelere düzenli olarak seminerler düzenlemeleri önerilmektedir.

6.2.3. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

Bu çalışmada özbakım becerilerinden yemek yeme, giyinme-soyunma, tuvalet alışkanlığı, tertip-düzen kaza ve tehlikelerden korunma becerileri ele alınmıştır. Bu becerilerin dışında dinlenme alışkanlığı becerisi de araştırma konusu olabilir.

Öğrencilerin özbakım becerilerinin gelişimleri ailenin alt-orta-üst sosyo-ekonomik düzeyi, anne-baba tutumları, cinsiyet ve kardeş sayısı gibi değişkenler açısından ele alınabilir.

KAYNAKLAR

- Akar, S. (2006). “Özel ve Resmi Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Dört -Altı Yaş Grubu Çocuklarının Beslenme Alışkanlıklarının Karşılaştırılması”, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Akyüz, Y. (1996). Anaokullarının Türkiye’de Kuruluş ve Gelişim Tarihiçesi.*Milli Eğitim Dergisi, sayı:132.*
- Aydın, H.B. ve Aydın, O. (1999). *Okul Öncesi Çocuğunun Gelişim Özellikleri.* Marmara Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aydın, O. (2005). *Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Gelişim Özellikleri.Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar,* Derl.:Müzeyyen Sevinç İstanbul: MorpaYayınları.
- Baltaş, A. (2004). *Ana-Baba Okulu* (11.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Başal, H. A. (2005). *Okul Öncesi Eğitim.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Başaran, İ.E. (1982). *Eğitim Psikolojisi.* Ankara: Emel Matbaacılık.
- Bayhan, S.P. ve Artan, İ. (2005). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi,* İstanbul: Morpa Yayınları.
- Bender, M.,Valletutti, P.J., Baglin, C.A. (1996). “*A FunctionalCurriculumfor Teaching studentswithDisabilities” Self-care, motor skills, household managementand living skills. Volume 1, thirddedition.* Austin: Texas.
- Darıca,N. (2002).*Okul Öncesi Eğitimcileri İçin Etkinlik Örnekleri Kılavuz Kitap.* İstanbul:Koza Yayınları.

- Demiriz, S. ve Dinçer,Ç.(2000). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Annelerinin Çalışıp Çalışmama Durumlarına Göre İncelenmesi”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,s.19.
- Demiriz, S. ve Dinçer, Ç. (2001). 5-6 Yaş Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Cinsiyet ve Okul Öncesi Eğitim Alma Durumlarına Göre İncelenmesi. *MilliEğitim Dergisi*, s.150.
- Dere, H. ve Poyraz, H. (2001). *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ana Yayıncılık.
- Dinç, B. (2002). “Okul Öncesi Eğitimin 4–5 Yaş Çocuğunun Sosyal Gelişimine Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri”, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Eskişehir.
- Einon, D. (1998). “*Guide to Learning Early*” MunichDeutschland.
- Ensari, B.(1997). “Okul Öncesi Eğitimi ve Araç-Gereçleri”, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Erden, M. ve Akman, V. (1997). *EğitimPsikolojisi Gelişim Öğrenme Öğretme*. İstanbul: Arkadaş Yayınevi.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1993). *Eğitime Giriş*.Ankara: MeteksanA.Ş.Yayınları.
- Gazezoğlu, Ö. (2007). “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Çocuklarına Öz Bakım Becerilerinin Kazandırılmasında Oyun Yoluyla ÖğretiminEtkisi”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Geiger, B.,Artz, L, Petri, C., Winnail, Mason,W. (2000). “*FunwithHandwashing Education*”, ERIC: ED4447335.
- Gönen, M. (1990). Çocuğun Gelişmesinde Okul ÖncesiEğitimin Önemi. *Okul Öncesi Eğitim Dergisi*, 39.
- Güneyli, U. (1988).4-6 Yaş Grubu Çocuklarında Beslenme Alışkanlıkları ve Bunu Etkileyen Etmenler Konusunda Bir Araştırma.*Beslenme ve Diyet Dergisi*, 17.
- Karasar,N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Katz, L.G. (1999). "Another look at what young children should be learning", Databases/ERIC: ED453980.
- Kingston, E. (1995). "Developing a Program To Improve Toileting Skills of Prekindergarten Handicapped Students in a Suburban Elementary School", ERIC: ED385113.
- Konya, S. (2007). "Kubaşık Öğrenme Etkinliklerinin Beş Yaş Grubu Öğrencilerinin Öz Bakım Becerilerinin Gelişimine Etkisi", Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Kurtuluş, E. (1999). "Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklarına Yaratıcı Etkinlikler Yoluyla Kavram (Zaman Kavramı) Öğretilmesi", Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Küçükali, R. (2010). "Çocuklarda Beslenme Bozuklukları ve Beslenmenin Okul Çocukları Üzerindeki Etkileri. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı: 14.
- Küçükturan, G. (2003). "Okul Öncesi Fen Öğretiminde Bir Teknik: Analoji. Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 157.
- Lawatsh, E.D. (1990). "A Comparison of Two Teaching Strategies on Nutrition Knowledge, Attitudes and Food Behavior of Preschool Children", Society for Nutrition Education, 22.
- MEB, (2006). "Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin) Kitabı, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Myers, R. (1990). "Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimde Farklı Modeller." 10-14 Eylül, Seminer Bildirileri, Unicef Yayını.
- Oktay, A. (1983). "Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü. Eğitim ve Bilim Dergisi, 7.
- Oktay, A. (1993). "Okul Öncesi Eğitimi 1. Sempozyumu" Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara: Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G.(1983).*Okul Öncesi Eğitimi*.İstanbul: Milli Eğitim Yayınevi.
- OOEGM (2006). Okul Öncesi Eğitim Programı (<http://ooegm.meb.gov.tr/program.htm>) adresinden 16.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Önder,A. (2003).*Okul Öncesi Çocukları İçin Eğitici Drama Uygulamaları*. İstanbul: MorpaYayınları.
- Öz, F. (1983). “Okulöncesi eğitim”,*Cumhuriyet Döneminde Eğitim*, (Ed.: H. Sağlam), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özen, Y. (2001).*Yarına Kalmak Adına Sorumluluk Eğitimi*.Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti..
- Postacı, F.(1992). “Çocukluk Çağı Kazaları” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü, İstanbul.
- Sahannon, B. ve Chen, A. (1988). “A Three-Year School-Based Nutrition Education Study” , *Journal of Nutrition Education*.
- Tamkavas, E. (2003).“5-6 Yaş Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Cinsiyet ve Okul Öncesi Eğitim Alma Durumlarına Göre İncelenmesi”,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal BilimleriEnstitüsü.
- TOS, F. (2001). *Çocuğun Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim*. İstanbul:Kariyer Yayıncılık.
- Turan, F. (2004). Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği ve Programının Değerlendirilmesi.*Milli Eğitim Dergisi, Sayı:162*.
- Üstünova, E. (1998).“Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Annelerinin Eğitim Seviyelerine Göre Beklentileri”, Marmara Üniversitesi Eğitim BilimleriEnstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Varol,N.(2005).*Beceri Öğretimi ve Öz Bakım Becerilerinin Kazandırılması*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Yavuzer, H. (1979). *Çocuk Psikolojisi*.İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1984). *Çocuk Psikolojisi*.İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Yavuzer, H. (1997). *Çocuk Psikolojisi*(14. Basım).İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer,H. (2004) *Ana-Baba ve Çocuk*.İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H.(2005)*Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğumuzun İlk 6 Yılı*.
İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yılmaz, N. (Edt: Sevinç, M.) (2003).*Türkiye 'de Okul Öncesi Eğitimi, Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Yayınları.

Yörükoğlu, A.(1992).*Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*. Özgür Yayın Dağıtım:
İstanbul.

EKLER

8.1. EK 1: Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği.....	62
8.2. EK 2:Araştırma İzni.....	66

EK 1: Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği

Bu anket okul öncesi eğitimi alan çocuğunuzun öz bakım becerilerinin gelişimi hakkında sizlerin görüşlerini almayı amaçlamaktadır. Bu anket ile okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarından önce başlayan ve 5-6 yaşlarından başlayan çocukların öz bakım becerilerinin gelişimi açısından aralarında bir farklılığın olup olmadığı amaçlanmaktadır. Bu sebeple doğru ve en iyi cevap diye bir seçenek olmaksızın çocuğunuzun davranışını en iyi yansıtacak seçeneği işaretlemeniz bizim için çok önemlidir. Ölçekte yer alan her bir maddeyi aşağıdaki seçeneklere göre işaretleyiniz.

1. Bu ifadeye kesinlikle katılmıyorum. Görüşüm bu ifadenin tam tersinedir.
2. Bu ifadeye çok az katılıyorum.
3. Bu ifadeye yarı yarıya katılıyorum veya katılmıyorum.
4. Bu ifadeye çoğunlukla katılıyorum.
5. Bu ifadeye tümüyle katılıyorum.

NOT: Her bir maddede size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

YEMEK YEME İLE İLGİLİ DAVRANIŞLAR					
	1	2	3	4	5
Davranış sıklığı					
Yemeğin türüne uygun çatal, kaşık vb. araç gereci alır.					
Yemekte başkasına ait bardak, çatal vb.lerini kullanmaz.					
Ekmeğinin üzerine yumuşak besinleri bıçak kullanarak sürer. (çikolata, yağ, krem peynir vb.)					
Bıçak kullanarak yumuşak besinleri keser. (haşlanmış patates, peynir, sosis vb.)					
Acıktığında kendi için soğuk sandviç hazırlar.					
Yemek istediği yiyecekleri tabağına alır.					
Su, süt veya meyve suyunu dökmeden bardağına doldurur.					
Yemeğini yiyebileceği kadar yemek alır.					
Yiyecekleri yerken görgü kurallarına uyar (ağzında lokma varken konuşmama, ağzını kapatarak yeme vb.).					
Yemeğini öğün zamanlarında ve süresinde yer.					

GİYİNME-SOYUNMA İLE İLGİLİ DAVRANIŞLAR						
Davranış sıklığı	1	2	3	4	5	
Giysilerini yardım almadan giyer.						
Fermuarının alt kısmını geçirerek önünü kapatır.						
Giysilerindeki düğmeleri yardımsız ilikler.						
Ayakkabılarını kendi giyer.						
Ayakkabılarının bağcıklarını yardımsız bağlar.						
Duruma ve hava şartlarına uygun giyeceği seçer.						

TEMİZLİK İLE İLGİLİ DAVRANIŞLAR						
Davranış sıklığı	1	2	3	4	5	
Elini ve yüzünü uygun şekilde yıkar.						
Sabah kalktığında hatırlatılmadan yüzünü yıkar.						
Yemekten önce ve sonra hatırlatılmadan ellerini yıkar.						
Dişlerini yardımsız günde en az 2 defa fırçalar.						
Hatırlatılmadan gerektiğinde yardımsız burnunu mendile siler.						
Öksürürken veya hapsirirken eliyle ya da mendille ağzını kapatır.						
Sırt, boyun ve ense hariç kendini yıkar.						
Saçlarını tarar.						
Saçlarını yardımsız kurutur.						
Tırnakları uzadığında kesilmesi gerektiğini bilir.						

KENDİNİ TEHLİKELERDEN KORUMA İLE İLGİLİ DAVRANIŞLAR						
Davranış sıklığı	1	2	3	4	5	
Evinin yakınlarında sürekli yetişkin denetimi olmadan dolaşabilir.						
Ev adresini bilir.						
Ev telefonunu veya anne-babasına ait cep telefonunu söyler.						
Tehlikeli eşyalardan kendini korur (bıçak, yanıcı madde vb.)						
Tehlikeli durumlarda gerekli olan numaraları bilir (155 polis,112 itfaiye vb.)						
Araçta emniyet kemerini kullanır.						

TUVALET ALIŞKANLIĞI İLE İLGİLİ DAVRANIŞLAR						
Davranış Sıklığı	1	2	3	4	5	
Tuvalet ihtiyacını zamanında giderir.						
Tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra tuvalet kağıdı ve su kullanarak yardımsız temizliğini yapar.						
Tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra iç çamaşırını ve alt giysisini uygun şekilde giyer.						
Tuvalet ihtiyacını yapmadan önce ve tuvaletini yaptıktan sonra sifonu çekerek tuvaleti temiz bırakır.						
Tuvaletten sonra ellerini uygun şekilde yıkar.						
Umumi yerlerde bay ve bayan tuvaletlerini ayırt eder.						
Tuvalete gitmesi gerektiğinde uykusundan uyanır.						

TERTİP-DÜZEN İLE İLGİLİ DAVRANIŞLAR					
Davranış sıklığı	1	2	3	4	5
Giysilerini çıkardıktan sonra katlar.					
Boynuna uygun bir askıya ceketini veya montunu asar.					
Kalktığında yatağını düzenler.					
Kendine ait eşyaları toplar. (oyuncakları, boya kalemleri vb.)					
Günlük ev işlerinden birini üstlenir(sofranı hazırlanmasına yardım etmek vb.).					
Haftalık ev işlerinde birini üstlenir(toz almaya yardım etmek, kendi odasını düzenlemek vb.)					

Sesyal ENUS.

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

17.05.2011* 6256

SAYI : B.08.4.MEM.4.64.00.11/605.01-
KONU : Ayşe ÖZDEMİR'İN
Araştırma İzni

UŞAK ÜNİVERSİTESİ
(SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ)

İLGİ : a) 10/01/2008 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-16 /92 sayılı yazısı.

b) 03/05/2011 tarih ve B.30.2.UŞK.0.41.00.00-605-01/151 sayılı yazınız.

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (a) yazılarına istinaden İlimiz Merkez ve İlçelerde yapılacak olan tez, anket ve araştırma çalışmaları sadece bir İli kapsıyorsa bulunduğu İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından gerekli izini verilmesi gerekmektedir denildiğinden Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığına ilgi (b) yazınız ile başvurduğunuz Rektörlüğünüzdeki Yüksek Lisans Öğrencilerinden Ayşe ÖZDEMİR ile ilgili tez anket ve araştırma ile ilgili formları Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (a) yazılarına istinaden Dekanlığımızdaki İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans programı öğrenciniz Ayşe ÖZDEMİR'İN "Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan Çocukların Özbakım Becerileri Açısından İlköğretime Hazır Bulunuşuklarının İncelenmesi" Konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak anketin formlarının Müdürlüğümüz Araştırma Destek Koordinatörü ve Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından inceleme yapılarak ilimiz merkezi ve ilçelerinde 4 Anaokulu, 15 İlköğretim Okulu ve 6 Kreş ve Gündüz Bakımevinde anket çalışması yapması ilgili komisyonumuz tarafından uygun görülmüştür.

İlimiz Uşak il ve ilçelerinde yapılacak anket ve araştırma uygulaması ile ilgili anket formları yazımız ekinde gönderilmiş olup, ilgi (b) Yönergenin 5. maddesi (o) bendi uyarınca taahhütnamenin ve araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğini CD ' kayıtlı olarak müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

EKLER :

EK-1: Onay (1 sayfa)
EK-2: Anket (4 sayfa)

Fahrettin GÖNÇÜ
Vali
Vali Yardımcısı

İlgiliye tebliği
27.05.2011

Milli Eğitim Müdürlüğü
UŞAK

Tel : 0 276 223 3990
Faks : 0 276 223 3989

E-posta : istatistik64@meb.gov.tr
int.adres : <http://usak.meb.gov.tr>

T.C.
UŞAK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
İlköğretim Anabilim Dalı Başkanlığı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Sayı: B.30.2.UŞK.0.12.10.01.500- 22
Konu: Anket Çalışması

12.. /e.Ş./ 2011

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN ' in 11.04.2011 tarihli dilekçesi.

İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans 084002013 nolu öğrencisi Ayşe ÖZDEMİR 'in tez konusu ile ilgili anket çalışması yapmak istemektedir. Gerekli izinlerin alınması hususunda gereğini arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Metin DEMİR
Bilim Dalı Başkanı

EKLER:

- 1- Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN ' in Dilekçesi (1 sayfa)
- 2- Anket Yapılması Düşünülen İlköğretim –Anaokulları ve Kreşler Listesi
- 3- Anket Sorular Çalışması(5 sayfa)

ay
Gereği
14.04.2011

T.C.
UŞAK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SELEN EYBAKIN
TARİH : 13.04.2011
Kayıt No : 297
Gezme No : 605.01 Ek: 3